

Βρυξέλλες, 20 Φεβρουαρίου 2025
(OR. en)

6385/25

AGRI 64
AGRIFIN 15
AGRIORG 21
AGRISTR 10
ENV 95
POLCOM 34

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	20 Φεβρουαρίου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 75 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Ένα όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα Από κοινού διαμόρφωση ενός ελκυστικού τομέα γεωργίας και τροφίμων της ΕΕ για τις μελλοντικές γενιές

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 75 final.

σνημμ.: COM(2025) 75 final

Βρυξέλλες, 19.2.2025
COM(2025) 75 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Ένα όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα
Από κοινού διαμόρφωση ενός ελκυστικού τομέα γεωργίας και τροφίμων της ΕΕ για τις
μελλοντικές γενιές**

Περιεχόμενα

1. Από κοινού διαμόρφωση ενός ελκυστικού τομέα γεωργίας και τροφίμων της ΕΕ για τις μελλοντικές γενιές.....	2
2. Όραμα και στόχοι για το 2040: ένα ελκυστικό, ανταγωνιστικό, βιώσιμο και δίκαιο αγροδιατροφικό σύστημα για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές.....	6
3. Από κοινού σχεδιασμός των απαντήσεων πολιτικής για έναν ακμάζοντα αγροδιατροφικό τομέα	7
3.1. Οικοδόμηση ενός ελκυστικού τομέα που εξασφαλίζει δίκαιο βιοτικό επίπεδο και αξιοποιεί νέες εισοδηματικές ευκαιρίες	7
3.2. Ένας ανταγωνιστικός και ανθεκτικός τομέας απέναντι στις παγκόσμιες προκλήσεις	13
3.3. Εξασφάλιση της ανθεκτικότητας του αγροδιατροφικού τομέα στις μελλοντικές εξελίξεις, σε αρμονική συνύπαρξη με τη φύση.....	21
3.4. Αποτίμηση της αξίας των τροφίμων και προώθηση δίκαιων συνθηκών διαβίωσης και εργασίας σε δυναμικές αγροτικές περιοχές.....	25
4. Δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος: έρευνα, καινοτομία, γνώσεις και δεξιότητες στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής αγροδιατροφικής οικονομίας	31
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	33

1. ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΝΟΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΓΕΝΙΕΣ

Η γεωργία και τα τρόφιμα αποτελούν τον πυρήνα του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής. Οι τρόποι με τους οποίους παράγουμε και απολαμβάνουμε τα τρόφιμα, οι οποίοι έχουν τις ρίζες τους στις πλούσιες παραδόσεις μας, έχουν διαμορφώσει τις κοινότητες, τους πολιτισμούς και τα τοπία που καθορίζουν την Ευρώπη.

Η γεωργία και τα τρόφιμα, συμπεριλαμβανομένης της αλιείας, αποτελούν στρατηγικούς τομείς για την Ένωση, καθώς παρέχουν ασφαλή τρόφιμα υψηλής ποιότητας σε 450 εκατομμύρια Ευρωπαίους και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια. Στην έκθεση Niinistö¹ αναγνωρίζεται ότι ο τομέας των τροφίμων αποτελεί έναν από τους πλέον κρίσιμους τομείς για την παροχή βασικών υπηρεσιών στους πολίτες. Η στήριξη της Ένωσης μέσω της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) βρίσκεται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού εγχειρήματος για βάσιμους λόγους. Η επισιτιστική ασφάλεια, η ασφάλεια των τροφίμων και η επισιτιστική αυτοδυναμία στην Ευρώπη δεν είναι διαπραγματεύσιμες. Οι Ευρωπαίοι πολίτες το επιβεβαιώνουν: 94 % των πολιτών που συμμετείχαν στην τελευταία έρευνα του Ευρωβαρόμετρου επιβεβαιώνουν ότι είναι σημαντικό να διασφαλίζεται ανά πάσα στιγμή ο σταθερός εφοδιασμός της ΕΕ με τρόφιμα².

Τα τρόφιμα αποτελούν επίσης μέρος της ανταγωνιστικότητάς μας. Το αγροδιατροφικό σύστημα, το οποίο βασίζεται στην ενιαία αγορά της ΕΕ η οποία χαρακτηρίζεται από πολυμορφία ως προς τις επιχειρήσεις, το εύρος, την κλίμακα και τις μεθόδους παραγωγής, δημιούργησε προστιθέμενη αξία άνω των 900 δισ. EUR το 2022, παρέχοντας απασχόληση σε περίπου 30 εκατομμύρια άτομα³, που αντιπροσωπεύουν περίπου το 15 % της συνολικής απασχόλησης στην ΕΕ. Ως ο μεγαλύτερος εξαγωγέας αγροδιατροφικών προϊόντων παγκοσμίως, η ΕΕ έχει αυξήσει σταθερά το εμπορικό της πλεόνασμα με την πάροδο των ετών, επιτυγχάνοντας το 2023 πλεόνασμα 70 δισ. EUR⁴. Ταυτόχρονα, η κατάσταση είναι διαφορετική όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την προμήθεια προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, ελαιούχων σπόρων και πρωτεϊνούχων καλλιεργειών, προϊόντα για τα οποία η ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές.

Η γεωργία και τα τρόφιμα είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διατήρηση δυναμικών και οικονομικά ευημερουσών κοινοτήτων στις αγροτικές και παράκτιες περιοχές. Το 25 % του πληθυσμού της ΕΕ κατοικεί σε αγροτικές περιοχές οι οποίες καλύπτουν το 75 % του εδάφους της, γεγονός που τις καθιστά αναπόσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής ταυτότητας⁵. Οι δυναμικές αγροτικές και παράκτιες περιοχές είναι καίριας σημασίας για την καταπολέμηση του αποπληθυσμού και τη διασφάλιση του «δικαιώματος παραμονής».

¹ Niinistö, S., *Safer together — Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness* (Πιο ασφαλείς μαζί — Ενίσχυση της πολιτικοστρατιωτικής προετοιμασίας και ετοιμότητας της Ευρώπης), 2024.

² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωβαρόμετρο 2025: [Europeans, Agriculture and the CAP](#) (Οι Ευρωπαίοι, η γεωργία και η ΚΓΠ), έρευνα του Ευρωβαρόμετρου, Ιανουάριος 2025.

³ Eurostat, *Key figures on the European food chain* – (Βασικά αριθμητικά στοιχεία της ευρωπαϊκής αλυσίδας τροφίμων) — έκδοση 2024 (europa.eu), 2024. Τα στοιχεία για την απασχόληση στον τομέα της γεωργίας είναι του 2020.

⁴ ΓΔ Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, [Monitoring EU agri-food trade. Developments in 2023](#) (Παρακολούθηση του εμπορίου αγροδιατροφικών προϊόντων της ΕΕ. Εξελίξεις το 2023), Μάρτιος 2024.

⁵ Eurostat, [Urban-rural Europe - introduction - Statistics Explained](#) (Αστική-αγροτική Ευρώπη — Εισαγωγή — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων), προσπελάστηκε τον Φεβρουάριο του 2025.

Η γεωργία και η αλιεία είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τη φύση. Οι γεωργοί και οι αλιείς είναι φρουροί της φύσης, αποτελούν τα θεμέλια μιας ανθεκτικής Ευρώπης και ζωτικό μέρος της λύσης για την προστασία και την ανθεκτικότητα της φύσης, των εδαφών, των υδάτων, του αέρα, της βιοποικιλότητας, των ωκεανών και του κλίματός μας. **Οι γεωργοί, οι αλιείς και οι επιχειρήσεις τροφίμων είναι φορείς καινοτομίας και επιχειρηματίες.** Η καινοτομία δημιουργεί νέα επιχειρηματικά μοντέλα και παρέχει ανταμοιβές, καθιστώντας τη μετάβαση επωφελή τόσο για τους γεωργούς και τους αλιείς όσο και για τη φύση, ενώ στηρίζει παράλληλα την ανταγωνιστικότητα.

Ωστόσο, δεν θα πρέπει ποτέ να θεωρούμε δεδομένη την επισιτιστική αυτοδυναμία μας. Ο αγροδιατροφικός τομέας άντεξε τους κλυδωνισμούς της πανδημίας και το υψηλό κόστος των εισροών, αναδεικνύοντας την απίστευτη ανθεκτικότητά του. Ωστόσο, η πίεση των γεωπολιτικών εντάσεων, οι κληροδοτημένες συνέπειες των πρόσφατων κρίσεων, οι καταστροφικές επιπτώσεις των ακραίων καιρικών φαινομένων και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, καθώς και οι συνέπειες των διαρθρωτικών τάσεων απειλούν τη βιωσιμότητα αυτού του σημαντικού τομέα και τη στρατηγική αυτονομία της ΕΕ.

Ο αγροδιατροφικός τομέας αντιμετωπίζει σήμερα δύσκολους διαρθρωτικούς μετασχηματισμούς, όπως, μεταξύ άλλων, σημαντικές αποκλίσεις ως προς το μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τη γήρανση του γεωργικού πληθυσμού. Μόνο το 12 % περίπου των γεωργών της ΕΕ είναι κάτω των 40 ετών⁶. Μολονότι το εισόδημα ανά άτομο που ασχολείται με τη γεωργία έχει αυξηθεί τις τελευταίες δεκαετίες, παραμένει σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο εισόδημα στην υπόλοιπη οικονομία⁷, γεγονός που επηρεάζει άμεσα τα μέσα διαβίωσης των γεωργών και εμποδίζει την ικανότητά τους να επενδύουν, να σχεδιάζουν και να καινοτομούν. Τα ανωτέρω παραμένουν ο κύριος λόγος της πρόσφατης κινητοποίησης των γεωργών στην ΕΕ.

Ενώ πολλοί νέοι εκδηλώνουν ενδιαφέρον να ακολουθήσουν επαγγελματική σταδιοδρομία στη γεωργία και ορισμένοι συμμετέχουν επιτυχώς σε ακμάζουσες οικογενειακές γεωργικές επιχειρήσεις, υπάρχουν πολλές προκλήσεις και εμπόδια. Οι πολύ αβέβαιες προοπτικές εισοδήματος, σε συνδυασμό με πολύπλοκες κανονιστικές απαιτήσεις που μπορούν να οδηγήσουν σε τεράστιες γραφειοκρατικές επιβαρύνσεις, χαμηλή κερδοφορία που παρεμποδίζει τις επενδύσεις, επιρρεπή σε κρίσεις παραγωγή, δημογραφικές αλλαγές, χάσμα μεταξύ των φύλων, έλλειψη πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες σε ορισμένες αγροτικές περιοχές, καθώς και οι δυσκολίες του επαγγέλματος συγκαταλέγονται στους παράγοντες που μπορούν να καταστήσουν τη γεωργία ολοένα και λιγότερο ελκυστική για τις μελλοντικές γενιές. Ο σωρευτικός αντίκτυπος του αγροδιατροφικού τομέα ασκεί συχνά υψηλή πίεση στο περιβάλλον και το κλίμα, ενώ ταυτόχρονα οι γεωργοί εξαρτώνται από τη φύση για τη διασφάλιση της μελλοντικής παραγωγής. Οι περισσότερες από αυτές τις προκλήσεις αφορούν τόσο τους πρωτογενείς παραγωγούς στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας όσο και τον αγροδιατροφικό τομέα στο σύνολό του.

Η έλλειψη βεβαιότητας και σταθερότητας για το επαγγελματικό μέλλον των Ευρωπαίων γεωργών οδήγησε πρόσφατα σε εκτεταμένες διαμαρτυρίες στην ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό η ΕΕ να **αναγνωρίσει τον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν οι**

⁶ Eurostat, [Farmers and the agricultural labour force - statistics - Statistics Explained](#) (Γεωργοί και αγροτικό εργατικό δυναμικό — Στατιστικές — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων), προσπελάστηκε τον Φεβρουάριο του 2025.

⁷ ΓΔ Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, [EU Farm Economics Overview](#) (Επισκόπηση της γεωργικής οικονομίας της ΕΕ), προσπελάστηκε τον Φεβρουάριο του 2025.

γεωργοί στη ζωή και στα μέσα βιοπορισμού μας, να αναζωογονήσει την ανταγωνιστικότητα και να ενισχύσει την ελκυστικότητα του εν λόγω επαγγέλματος, ώστε να μπορέσει να ευδοκιμήσει, να καινοτομήσει και να προσφέρει τα πολλά οφέλη του στην κοινωνία μας — σήμερα, αύριο και το 2040. Αυτό είναι ακόμη πιο σημαντικό υπό το πρίσμα της μελλοντικής διεύρυνσης και των σχετικών προκλήσεων και ευκαιριών για τη γεωργία και τους γεωργούς, στα σημερινά και μελλοντικά κράτη μέλη της ΕΕ.

Η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει ένα όραμα για το αγροδιατροφικό σύστημα της Ευρώπης με ορίζοντα το 2040 και μετέπειτα, και παρουσιάζει έναν χάρτη πορείας για την καθοδήγηση της δράσης της ΕΕ ώστε να διασφαλιστεί ότι **όλες οι πολιτικές συνάδουν με το όραμα αυτό** και προσαρμόζονται στις νέες πραγματικότητες. Σε πολλούς τομείς, θα απαιτηθεί καλύτερη ευθυγράμμιση μεταξύ των εθνικών και των ενωσιακών πολιτικών για την επίτευξη των στόχων. Το όραμα αυτό στηρίζει επίσης την υλοποίηση της Πυξίδας Ανταγωνιστικότητας για την ΕΕ, της πρωταρχικής εμβληματικής πρωτοβουλίας της ΕΕ για την τόνωση της ενωσιακής ανταγωνιστικότητας⁸. Το επικείμενο **σύμφωνο για τους ωκεανούς** θα θέσει επίσης το πλαίσιο για την αξιοποίηση της τεράστιας θαλάσσιας περιοχής και της ακτογραμμής της ΕΕ με σκοπό την τόνωση της επισιτιστικής ασφάλειας, διατηρώντας παράλληλα το φυσικό πλεονέκτημα στο οποίο βασίζεται ο τομέας της αλιείας και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα μέσω της καινοτομίας. Επιπλέον, η Επιτροπή θα εκπονήσει ένα όραμα για τον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας με προοπτική το 2040, προκειμένου να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητά του, να εργαστεί για τη διασφάλιση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και να αντιμετωπίσει πιεστικά ζητήματα που επηρεάζουν την αλιευτική κοινότητα.

Η παρούσα ανακοίνωση βασίζεται σε πολλαπλές στρατηγικές εισροές, συμπεριλαμβανομένου ιδίως του στρατηγικού διαλόγου για το μέλλον της γεωργίας της ΕΕ⁹, καθώς και στις εκθέσεις Draghi¹⁰, Letta¹¹ και Niinistö¹². Βασίζεται επίσης στα συμπεράσματα των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ¹³, στα συμπεράσματα της βελγικής Προεδρίας του Συμβουλίου σχετικά με το μέλλον της γεωργίας (2024), καθώς και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2024 σχετικά με το μέλλον της ΚΓΠ. Επιπροσθέτως βασίζεται στις γνώμες και στα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών.

Η πολιτική απάντηση διαρθρώνεται γύρω από **τέσσερις θεμελιώδεις τομείς προτεραιότητας**. Η ανακοίνωση καθορίζει **άξονες εργασίας** σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι εν λόγω πρωτοβουλίες πολιτικής θα διαμορφωθούν με συμμετοχικό και συνεργατικό τρόπο. Η υλοποίηση αυτών των τομέων προτεραιότητας βασίζεται σε

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2025), *Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας για την ΕΕ*, COM(2025) 30 final.

⁹ [Στρατηγικός διάλογος για το μέλλον της γεωργίας της ΕΕ. Μια κοινή προοπτική για τη γεωργία και τα τρόφιμα στην Ευρώπη](#). 2024.

¹⁰ Draghi, M., *The future of European competitiveness*, (Το μέλλον της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας) Σεπτέμβριος 2024.

¹¹ Letta, E., *Much more than a market. Speed, Security, Solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* (Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά: ταχύτητα, ασφάλεια, αλληλεγγύη. Ενδυνάμωση της ενιαίας αγοράς για την επίτευξη βιώσιμου μέλλοντος και ευημερίας για όλους τους πολίτες της ΕΕ), 2023.

¹² Niinistö, S., *Safer together — Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness* (Πιο ασφαλείς μαζί — Ενίσχυση της πολιτικοστρατιωτικής προετοιμασίας και ετοιμότητας της Ευρώπης), 2024.

¹³ Το στρατηγικό θεματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την περίοδο 2024 – 2029, η διακήρυξη των Βερσαλλιών του 2022, η δήλωση της Γρανάδας του 2023 και η δήλωση της Βουδαπέστης του 2024.

μεγάλο βαθμό σε σημαντικά συνοδευτικά στοιχεία, και συγκεκριμένα στην **απλούστευση** του κανονιστικού πλαισίου που επηρεάζει τους γεωργούς και ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα του αγροδιατροφικού τομέα, καθώς και στην **καινοτομία** που προσφέρει λύσεις για βιώσιμη μετάβαση.

Νέος τρόπος εργασίας: οικοδόμηση εμπιστοσύνης και διαλόγου

Η εμπειρία δείχνει ότι ορισμένα θέματα που σχετίζονται με τα τρόφιμα και τη γεωργία μπορεί να δημιουργούν μεγάλη πόλωση και ότι η κοινωνική συναίνεση είναι πιθανότερο να προκύψει από συμπεριληπτικές προσεγγίσεις. Ως εκ τούτου, ο πυρήνας αυτού του οράματος είναι ένας νέος τρόπος εργασίας —οικοδόμηση εμπιστοσύνης και διαλόγου σε ολόκληρο το αγροδιατροφικό σύστημα, στην ΕΕ και παγκοσμίως.

Τα πρώτα βήματα έχουν ήδη επιτευχθεί με τον στρατηγικό διάλογο και τη δέσμη συστάσεων που έχει συμφωνηθεί ομόφωνα. Ωστόσο, ο διάλογος αυτός πρέπει να εμβαθύνει στην πράξη, με συνεχή και αποτελεσματικότερη αλληλεπίδραση με τους γεωργούς, τους φορείς της αλυσίδας τροφίμων και την κοινωνία των πολιτών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο σε ολόκληρη την Ευρώπη, ώστε να αφουγκράζεται τις ανησυχίες και τις ιδέες τους. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να επανεξεταστούν οι υφιστάμενοι μηχανισμοί για την προώθηση του διαλόγου και της συνεργασίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη σε επίπεδο ΕΕ, **όπως οι υφιστάμενες ομάδες διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών**, ώστε να διασφαλιστεί η ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη συμμετοχή στον σχεδιασμό των μελλοντικών πολιτικών. Το νέο **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Γεωργίας και Τροφίμων**¹⁴ θα στηρίξει την Επιτροπή στη χάραξη συμπεριληπτικών πολιτικών, παρέχοντας στρατηγικές συμβουλές και προωθώντας μια νέα φιλοσοφία διαλόγου μεταξύ των διαφόρων παραγόντων της αγροδιατροφικής αλυσίδας. Επιπλέον, το **δίκτυο ΚΓΠ της ΕΕ** θα συνεχίσει να διευκολύνει τις ανταλλαγές μεταξύ όλων των σχετικών φορέων και οι **ετήσιοι διάλογοι πολιτικής με τη νεολαία** θα ενισχύσουν την ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών και γεωργών νεαρής ηλικίας στις συζητήσεις πολιτικής.

Τέλος, η Επιτροπή θα συνεχίσει να διατηρεί **μόνιμο διάλογο με όλα τα άλλα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ**, ιδίως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, καθώς και με βασικούς διεθνείς οργανισμούς και εταιρίες. Για να διασφαλιστεί η **αποτελεσματική παρακολούθηση της υλοποίησης αυτού του οράματος**, η Επιτροπή θα υποβάλλει τακτικά εκθέσεις σε όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την επιτυχή εφαρμογή των διαφόρων πρωτοβουλιών.

¹⁴ [Συμβουλευτική ομάδα υψηλού επιπέδου](#) με 30 οργανώσεις-μέλη που εκπροσωπούν τρεις κατηγορίες ενδιαφερόμενων μερών: τη γεωργική κοινότητα, άλλους παράγοντες της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων και την κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων τομέων όπως το περιβάλλον και το κλίμα, η καλή μεταχείριση των ζώων και ζητήματα καταναλωτών.

2. **ΌΡΑΜΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟ 2040: ΕΝΑ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ, ΒΙΩΣΙΜΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΓΕΝΙΕΣ**

Η Ένωση του 2040 πρέπει να είναι ένας τόπος όπου η γεωργία και η παραγωγή τροφίμων ακμάζουν στην ήπειρό μας σε όλη την πολυμορφία τους. Ένας τόπος όπου η γεωργία είναι ελκυστική για τις μελλοντικές γενιές και ο αγροδιατροφικός τομέας είναι ανταγωνιστικός, ανθεκτικός, θωρακισμένος στις μελλοντικές εξελίξεις και δίκαιος.

Το μέλλον αυτού του στρατηγικού τομέα βασίζεται στην ικανότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες για:

- **έναν ελκυστικό και προβλέψιμο αγροδιατροφικό τομέα, όπου τα εισοδήματα θα επιτρέπουν στους γεωργούς να ευημερούν, προσελκύοντας τις μελλοντικές γενιές¹⁵ οι οποίες θα συνεχίσουν να παράγουν τρόφιμα οικονομικά προσιτά για όλους και ανταποκρινόμενα στις απαιτήσεις των καταναλωτών· όπου υπάρχουν ευνοϊκές συνθήκες που επιτρέπουν στον αγροδιατροφικό τομέα να αξιοποιήσει το επιχειρηματικό δυναμικό του, υποστηριζόμενο από διαφορετικές πηγές εισοδήματος και δεξιότητες για την αξιοποίηση των ευκαιριών της καινοτομίας, της τεχνολογίας και της πράσινης μετάβασης· όπου οι υπηρεσίες οικοσυστήματος που είναι επωφελείς για το περιβάλλον, τα ύδατα, το έδαφος ή την ποιότητα του αέρα, όπως στον αναπτυσσόμενο βιολογικό τομέα, ανταμείβονται δεόντως· όπου μια δίκαιη λειτουργία της αλυσίδας τροφίμων διασφαλίζει ότι η επιβάρυνση και το κόστος της μετάβασης επιμερίζονται ισότιμα κατά μήκος της αλυσίδας·**
- **έναν αγροδιατροφικό τομέα που είναι ανταγωνιστικός και ανθεκτικός έναντι του αυξανόμενου παγκόσμιου ανταγωνισμού και των κλυδωνισμών. Η επίτευξη αυτού του στόχου εξαρτάται από την ικανότητα της ΕΕ να διαφοροποιεί τις εμπορικές της σχέσεις, δημιουργώντας νέες εξαγωγικές ευκαιρίες για τον τομέα και μειώνοντας τις κρίσιμες εξαρτήσεις· όπου το πλαίσιο και οι παγκόσμιες δράσεις επιτρέπουν στους γεωργούς να ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις σε παγκόσμιο επίπεδο, να ελαφρύνουν τον φόρτο της γραφειοκρατίας στη χώρα τους και να αυξάνουν την ανθεκτικότητα του τομέα, ώστε να είναι σε θέση όχι μόνο να αντέχουν τους κλυδωνισμούς και να ανακάμπτουν από αυτούς, αλλά και να προσαρμόζονται και να μετασχηματίζονται. Η ΕΕ εξακολουθεί να συμβάλλει στην παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια και συνεχίζει τις προσπάθειές της στην οικοδόμηση εταιρικών σχέσεων σε ολόκληρο τον κόσμο·**
- **έναν ανθεκτικό στις μελλοντικές εξελίξεις αγροδιατροφικό τομέα που λειτουργεί εντός των ορίων του πλανήτη, όπου η γεωργία και ο τομέας των τροφίμων συμβάλλουν από κοινού στους κλιματικούς στόχους της ΕΕ, ενώ διατηρούν παράλληλα υγιή εδάφη, καθαρό νερό και αέρα, και προστατεύουν και αποκαθιστούν τη βιοποικιλότητα της Ευρώπης. Τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά μήκος της αλυσίδας τροφίμων συμβάλλουν από κοινού στην επίτευξη αυτών των αποτελεσμάτων και επιμερίζονται τους κινδύνους της μετάβασης. Όλα τα τμήματα του αγροδιατροφικού συστήματος είναι πολύ καλύτερα προετοιμασμένα να αντεπεξέρχονται στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής,**

¹⁵ Krzysztofowicz, M., Rudkin, J., Winthagen, V. and Bock, A., [Farmers of the future](#) (Γεωργοί του μέλλοντος), EUR 30464 EN, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2020, ISBN 978-92-76-26331-9, doi:10.2760/5237, JRC122308.

της απώλειας βιοποικιλότητας και της ρύπανσης, να χρησιμοποιούν τους φυσικούς πόρους με βιώσιμο και αποδοτικό τρόπο, και να λειτουργούν σύμφωνα με την προσέγγιση «Μία υγεία»

- **έναν αγροδιατροφικό τομέα που δίνει αξία στα τρόφιμα, προωθεί δίκαιες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, καθώς και δυναμικές και καλά συνδεδεμένες αγροτικές και παράκτιες περιοχές**, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών· όπου οι αγροτικές περιοχές παρέχουν στους πολίτες τους το δικαίωμα παραμονής· όπου ο δεσμός μεταξύ των τροφίμων, του εδάφους, της εποχικότητας, των πολιτισμών και των παραδόσεων διαφυλάσσεται ως πολύτιμο και αναπόσπαστο τμήμα του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής· όπου η ΕΕ παραμένει παγκόσμια ηγέτιδα δύναμη στον τομέα της καινοτομίας και της ασφάλειας των τροφίμων, και τα τρόφιμα είναι οικονομικά προσιτά για τους πολίτες· όπου η ψυχική υγεία δεν είναι ταμπού, αλλά μέρος του συστήματος κοινωνικής στήριξης για τους γεωργούς και τους εργαζομένους· όπου οι συνθήκες διαβίωσης και εργασίας προσελκύουν περισσότερες γυναίκες και νέους στο επάγγελμα και διασφαλίζουν την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και κατά μήκος της αξιακής αλυσίδας των τροφίμων.

Τέλος, το αγροδιατροφικό σύστημα της Ευρώπης είναι ουσιαστικής σημασίας για την υλοποίηση αυτού του οράματος, καθώς επενδύει στη μετασχηματιστική δύναμη που προσφέρουν **η έρευνα, η γνώση, οι δεξιότητες και η καινοτομία**, και την αξιοποιεί.

3. ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΑΚΜΑΖΟΝΤΑ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Το όραμα αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω μιας μακρόπνοης και συνεκτικής πολιτικής απάντησης που διαρθρώνεται γύρω από το κεντρικό ερώτημα: πώς μπορεί να οικοδομηθεί ένα αγροδιατροφικό σύστημα που θα είναι οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμο και, ως εκ τούτου, ελκυστικό, ανταγωνιστικό, ανθεκτικό στις μελλοντικές εξελίξεις και δίκαιο για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές;

3.1. Οικοδόμηση ενός ελκυστικού τομέα που εξασφαλίζει δίκαιο βιοτικό επίπεδο και αξιοποιεί νέες εισοδηματικές ευκαιρίες

Πριν από περισσότερα από 60 χρόνια, η ΕΕ δεσμεύτηκε να εξασφαλίσει ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο για τον γεωργικό πληθυσμό, όπως ορίζεται στο άρθρο 39 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δέσμευση αυτή παραμένει εξίσου σημαντική σήμερα όπως και τότε. Κατά μέσο όρο, το συνολικό γεωργικό εισόδημα ανά εργαζόμενο εξακολουθεί να υπολείπεται κατά πολύ του μέσου μισθού σε ολόκληρη την οικονομία (60 % του μέσου μισθού το 2023)¹⁶, παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν.

Οι γεωργοί δεν επιθυμούν να εξαρτώνται από τη δημόσια στήριξη, αλλά ο ασταθής χαρακτήρας αυτού του επαγγέλματος και οι ανισορροπίες της αγοράς συχνά το απαιτούν. Κατά τον καθορισμό των διαφόρων μέτρων για την επίτευξη δίκαιου βιοτικού

¹⁶ [European Commission, Agri-food Data Portal: Jobs and Growth in Rural Areas. Farmers' income compared to wage in the rest of the economy](#) (Πύλη δεδομένων για τον αγροδιατροφικό τομέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: θέσεις εργασίας και ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές. Το εισόδημα των γεωργών σε σύγκριση με τους μισθούς στους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας), προσπελάστηκε τον Φεβρουάριο του 2025.

επιπέδου, **πρέπει να αξιοποιήσουμε όλες τις πηγές εισοδήματος**: έσοδα από την αγορά, δημόσια στήριξη, καθώς και διαφοροποιημένες και νέες συμπληρωματικές πηγές εισοδήματος.

Δίκαιη και ισότιμη αλυσίδα τροφίμων

Πρώτον, οι γεωργοί πρέπει να αποκομίζουν περισσότερα έσοδα **από την αγορά**, ώστε να μπορούν να πραγματοποιούν τις αναγκαίες επενδύσεις οι οποίες θα είναι ικανές να ανταποκρίνονται στις μελλοντικές εξελίξεις και να καταστούν οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις τους ανθεκτικότερες. Προϋπόθεση για τον σκοπό αυτό είναι να διορθωθεί η υφιστάμενη ανισορροπία στην αλυσίδα τροφίμων, όπου η άδικη κατανομή των εσόδων, των κινδύνων και της επιβάρυνσης του κόστους συχνά επηρεάζει δυσανάλογα τους πρωτογενείς παραγωγούς. **Πρακτικές στις οποίες οι γεωργοί αναγκάζονται συστηματικά να πωλούν κάτω του κόστους δεν θα γίνουν ανεκτές.**

Έχουν ήδη γίνει τα πρώτα βήματα για την επανεξισορρόπηση των θέσεων και τη διευκόλυνση της ορθής επιβολής των κανόνων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών με τις προτάσεις που ενέκρινε η Επιτροπή στις 9 Δεκεμβρίου 2024¹⁷. Οι προτάσεις αυτές θα ενισχύσουν τη θέση των παραγωγών στη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμβάσεων και θα προστατεύσουν καλύτερα τους γεωργούς από αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

Επιπλέον, αρκετά κράτη μέλη έχουν προσφύγει σε εθνικούς κανόνες που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της πρόκλησης που θέτει η παραγωγή κάτω του κόστους, γεγονός που ενδέχεται, ωστόσο, να οδηγήσει σε διαφορετικές προσεγγίσεις στην ενιαία αγορά. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης των ισχυόντων κανόνων, οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές θα διερευνηθούν περαιτέρω, μαζί με την επανεξέταση των εθνικών κανονισμών, όπως συνιστάται από τον στρατηγικό διάλογο. Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή θα προτείνει περαιτέρω πρωτοβουλίες, ιδίως την αναθεώρηση της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές **προκειμένου να ληφθεί υπόψη η αρχή ότι οι γεωργοί δεν θα πρέπει να αναγκάζονται να πωλούν συστηματικά τα προϊόντα τους κάτω του κόστους παραγωγής**, καθώς και την επανεξέταση του κανονισμού ΚΟΑ στο πλαίσιο των προτάσεων για την ΚΓΠ μετά το 2027.

Ταυτόχρονα, όπως προτείνεται από τον στρατηγικό διάλογο, η θέση των γεωργών στην αξιακή αλυσίδα πρέπει να ενισχυθεί μέσω της ενθάρρυνσής τους να προσχωρήσουν σε συνεταιρισμούς και/ή ενώσεις για τη μείωση του κόστους, την αύξηση της αποδοτικότητας και τη βελτίωση των τιμών από την αγορά. Η ΚΓΠ στηρίζει ήδη τους γεωργούς στο πλαίσιο αυτό.

Επιπλέον, βασικό στοιχείο για την τόνωση της εμπιστοσύνης και της δικαιοσύνης είναι η **διαφάνεια** σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνονται και επιμερίζονται το κόστος και τα περιθώρια στην αλυσίδα τροφίμων. Η Επιτροπή θα ενισχύσει περαιτέρω τη διαφάνεια κατά μήκος της αλυσίδας τροφίμων, μεταξύ άλλων μέσω του νέου **Παρατηρητηρίου αγροδιατροφικής αλυσίδας της ΕΕ (AFCO)**, το οποίο θα εκπονήσει και θα δημοσιεύσει δείκτες σχετικά με τη διαμόρφωση των τιμών στην αλυσίδα τροφίμων για την καθοδήγηση της περαιτέρω δράσης. Τα μέσα αυτά θα πρέπει επίσης να στηρίζουν τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ στον τομέα των τροφίμων και των ποτών που έχουν πληγεί ιδιαίτερα από τον πρόσφατο πληθωρισμό.

¹⁷ Οι πρόσφατα προταθείσες τροποποιήσεις του **κανονισμού για την κοινή οργάνωση των αγορών (ΚΟΑ)** αποσκοπούν στην ενίσχυση της θέσης των παραγωγών κατά τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμβάσεων προμήθειας γεωργικών προϊόντων, στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των γεωργών και στη βελτίωση της μετακύλισης των τιμών. Ομοίως, οι προτεινόμενοι νέοι κανόνες για τη διασυννοριακή επιβολή στο πλαίσιο της **οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές** θα μας βοηθήσουν να προστατεύσουμε καλύτερα τους γεωργούς από αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

Δικαιότερη και καλύτερα στοχευμένη δημόσια στήριξη

Για να διασφαλιστεί ότι η γεωργία θα παραμείνει ελκυστική για τις μελλοντικές γενιές γεωργών σε ολόκληρη την ΕΕ, η δημόσια στήριξη μέσω της **ΚΓΠ εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για τη στήριξη του εισοδήματος των γεωργών**. Οι άμεσες ενισχύσεις της ΚΓΠ εξακολουθούν να διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη στήριξη και τη σταθεροποίηση του γεωργικού εισοδήματος σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης, αντιπροσωπεύοντας το 23 % του γεωργικού εισοδήματος κατά μέσο όρο το 2020¹⁸.

Η μελλοντική ΚΓΠ, στο πλαίσιο των προτάσεων για το μελλοντικό ΠΔΠ, θα είναι απλούστερη και πιο στοχευμένη, ώστε να στηρίζει **μια φιλόδοξη και μελλοντοστρεφή γεωργική πολιτική της ΕΕ**. Θα δημιουργήσει μια σαφέστερη ισορροπία μεταξύ των κανονιστικών πολιτικών και των πολιτικών που βασίζονται σε κίνητρα και επηρεάζουν τους γεωργούς.

Επιπλέον, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η δημόσια εικόνα της ΚΓΠ έχει επηρεαστεί από τις αντιλήψεις περί έλλειψης δίκαιης κατανομής των ενισχύσεων σε ορισμένες περιοχές.

Ως γενική αρχή, η μελλοντική στήριξη της ΚΓΠ θα είναι, συνεπώς, περισσότερο προσανατολισμένη προς τους γεωργούς που δραστηριοποιούνται **ενεργά** στην παραγωγή τροφίμων, προς την οικονομική ευρωστία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τη διατήρηση του περιβάλλοντός μας. Η προσέγγιση θα πρέπει επίσης να εξετάσει το ενδεχόμενο να δοθεί προτεραιότητα στην παραγωγή γεωργικών προϊόντων που είναι ουσιαστικής σημασίας για τη στρατηγική αυτονομία και την ανθεκτικότητα της ΕΕ.

Οι μικρομεσαίοι γεωργοί αποτελούν τον κοινωνικό ιστό των αγροτικών περιοχών, προστατεύοντας τη φύση και τα μέσα βιοπορισμού. Θα πρέπει να έχουν τις συνθήκες που τους επιτρέπουν να ασκούν γεωργική δραστηριότητα χωρίς υπερβολικό διοικητικό φόρτο. Δεδομένου του μεγέθους των εκμεταλλεύσεών τους, η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο να καταστήσει ελκυστικότερη και να επεκτείνει τη χρήση **απλουστευμένων εργαλείων εισοδηματικής στήριξης** με ένα εξορθολογισμένο σύστημα προϋποθέσεων και ελέγχων.

Η στήριξη θα πρέπει να προσανατολίζεται περαιτέρω **προς στους γεωργούς που τη χρειάζονται περισσότερο**, με ιδιαίτερη προσοχή στους γεωργούς σε περιοχές με φυσικούς περιορισμούς, στους γεωργούς νεαρής ηλικίας και στους νέους γεωργούς, καθώς και στις μεικτές γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Θα εξεταστεί το ενδεχόμενο ενισχυμένης χρήσης **μέτρων όπως η προοδευτική μείωση και η επιβολή ανώτατων ορίων**, λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών διαρθρωτικών και τομεακών πραγματικοτήτων των κρατών μελών. Όλοι οι γεωργοί θα πρέπει να συνεχίσουν να επωφελούνται επίσης από μέσα όπως οι ενισχύσεις για οικοσυστημικές υπηρεσίες που θα εξορθολογιστούν και θα απλουστευθούν, καθώς και η στήριξη των επενδύσεων και τα εργαλεία διαχείρισης κρίσεων και κινδύνων.

Με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε από τα τρέχοντα στρατηγικά σχέδια της ΚΓΠ, **υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω εξορθολογισμό του τρόπου με τον οποίο εφαρμόζεται η πολιτική για την ΚΓΠ**. Η σημερινή πολυπλοκότητα απαιτεί μια πιο στρατηγική προσέγγιση.

¹⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023). *Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Σύνοψη των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ για την περίοδο 2023-2027: κοινή προσπάθεια και συλλογική φιλοδοξία*.

Η μελλοντική ΚΓΠ για την περίοδο μετά το 2027 θα βασίζεται σε βασικούς στόχους πολιτικής και σε στοχευμένες απαιτήσεις πολιτικής, ενώ παράλληλα θα αναθέτει στα κράτη μέλη μεγαλύτερες αρμοδιότητες και θα διασφαλίζει την υποχρέωση λογοδοσίας σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα επιτυγχάνουν αυτούς τους στόχους.

Η ευελιξία θα επεκταθεί στους γεωργούς, παρέχοντάς τους μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων στον σχεδιασμό γεωργικών πρακτικών που είναι περισσότερο προσαρμοσμένες στις οικείες γεωργικές εκμεταλλεύσεις και στην κατάστασή τους. Το ισχύον σύστημα αιρεσιμότητας θα απλουστευθεί. Οι γεωργοί ανταποκρίθηκαν θετικά στη θέσπιση οικολογικών προγραμμάτων, τα οποία τους ανταμείβουν για την παροχή οικοσυστημικών υπηρεσιών που υπερβαίνουν τις υποχρεωτικές απαιτήσεις. Η Επιτροπή θα προσανατολίσει τη μελλοντική ΚΓΠ ώστε να στραφεί **από τους όρους προς τα κίνητρα**.

Αξιοποίηση κάθε ευκαιρίας για καινοτομία που ανταμείβει τους γεωργούς

Οι γεωργοί αποτελούν από τη φύση τους φορείς καινοτομίας και επιχειρηματικότητας. **Οι γεωργοί νεαρής ηλικίας θέλουν να αποτελούν τις κινητήριες δυνάμεις της καινοτομίας**. Μια κλιματικά ουδέτερη και θετική για τη φύση οικονομία προσφέρει στους γεωργούς και στους αλιείς νέες ευκαιρίες για συμπληρωματικές πηγές εισοδήματος.

Συγκεκριμένα παραδείγματα αποτελούν ο **αναπτυσσόμενος τομέας της βιολογικής παραγωγής και οι αγροοικολογικές γεωργικές πρακτικές** που αποδεικνύονται ελκυστικές επιλογές για τους νεότερους σε ηλικία γεωργούς, αφού συνδυάζουν τις οικονομικές δυνατότητες με τα περιβαλλοντικά αποτελέσματα και την κοινωνική ευθύνη.

Για άλλους, η καινοτομία προσφέρει νέες και συναρπαστικές ευκαιρίες. Για παράδειγμα, η **βιοοικονομία και η κυκλικότητα** προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες για τη γεωργία, τη δασοκομία και ολόκληρο το σύστημα τροφίμων, καθώς και για τη μείωση των κρίσιμων εξαρτήσεών μας. Η νέα **στρατηγική για τη βιοοικονομία**, η οποία θα παρουσιαστεί στα τέλη του 2025, θα έχει ως στόχο να αποκτήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση ηγετική θέση παγκοσμίως στην ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά βιοοικονομίας. Πρέπει να επιταχύνουμε τη διάθεση στην αγορά κυκλικών και βιολογικής βάσης λύσεων, να αναπτύξουμε ρηξικέλευθες βιοτεχνολογίες, να αξιοποιήσουμε τις αναδυόμενες ευκαιρίες της αγοράς και να καλύψουμε τα επενδυτικά κενά. Αυτό θα είναι ιδιαίτερα επωφελές για τη γεωργική κοινότητα, καθώς θα καταστήσει δυνατή τη διαφοροποίηση των αξιακών ροών, την αξιοποίηση των γεωργικών υπολειμμάτων, την ενίσχυση του ρόλου των πρωτογενών παραγωγών στην αξιακή αλυσίδα και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στις αγροτικές περιοχές. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με διεθνείς εταίρους, ιδίως μέσω του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), για τον από κοινού προσδιορισμό βιώσιμων τρόπων κινητοποίησης του δυναμικού της βιοοικονομίας για τους γεωργούς, όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως.

Καινοτόμα χρηματοδοτικά εργαλεία, τα οποία θα περιλαμβάνουν ιδιωτική και μεικτή χρηματοδότηση δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για τη φύση, μπορούν, πέραν της δημόσιας στήριξης, να ανταμείβουν τους γεωργούς που ακολουθούν θετικές για τη φύση πρακτικές ή μεταβαίνουν σε τέτοιου είδους πρακτικές, και να τους φέρνουν σε επαφή με εταιρείες και επενδυτές με επιχειρηματικό ενδιαφέρον για τις εν λόγω πρακτικές.

Η **ανθρακοδεσμευτική γεωργία** αναδεικνύεται ήδη σε πρόσθετη πηγή εισοδήματος. Ο κανονισμός για τις απορροφήσεις άνθρακα και την ανθρακοδεσμευτική γεωργία

(CRCF)¹⁹ έχει δημιουργήσει το πρώτο εθελοντικό πλαίσιο σε επίπεδο ΕΕ για την πιστοποίηση των απορροφήσεων άνθρακα, της ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας και της αποθήκευσης άνθρακα σε προϊόντα σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενώ επί του παρόντος αναπτύσσονται μεθοδολογίες πιστοποίησης για την αξιόπιστη παρακολούθηση, υποβολή εκθέσεων και επαλήθευση των απορροφήσεων άνθρακα, της μείωσης των εκπομπών από το έδαφος και των οφελών για τη βιοποικιλότητα. Οι εν λόγω μεθοδολογίες θα βασίζονται, όπου είναι δυνατόν, σε υφιστάμενα καθεστώτα, τα οποία εξασφαλίζουν ήδη με επιτυχία πρόσθετο εισόδημα στους γεωργούς. Μόλις αυτά αναπτυχθούν πλήρως, θα πρέπει να ενθαρρυνθούν αποτελεσματικοί τρόποι αντιστοίχισης της προσφοράς και της ζήτησης αυτών των εθελοντικών πιστώσεων, ώστε να βελτιστοποιηθούν οι πρόσθετες εισοδηματικές ευκαιρίες για τους γεωργούς.

Στο μέλλον, η Επιτροπή θα συμπληρώσει την προσπάθεια αυτή με την περαιτέρω παροχή ευκαιριών για **πιστώσεις για τη φύση**: δράσεις θετικές για τη φύση, οι οποίες θα αντιπροσωπεύουν θετικά για τη φύση, ποσοτικοποιημένα και πιστοποιημένα αποτελέσματα υψηλής ποιότητας. Ορισμένα υφιστάμενα προγράμματα που έχουν αναπτυχθεί από εμπορικούς φορείς και εν εξελίξει πιλοτικά έργα, τόσο σε ενωσιακό όσο και σε διεθνές επίπεδο, καταδεικνύουν τις σημαντικές δυνατότητες για τέτοια έργα, στα οποία μπορούν να στηριχθούν περαιτέρω εργασίες.

Σημαντικές ευκαιρίες παρουσιάζονται επίσης όσον αφορά **την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές**, μια επιλογή που ενισχύει την ενεργειακή ασφάλεια, μειώνει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και προσφέρει στους γεωργούς και τους δασοκόμους πρόσθετο εισόδημα και προοπτικές καινοτομίας. Οι γεωργοί θα πρέπει όχι μόνο να συμβάλλουν περισσότερο στην **εξοικονόμηση ενέργειας, για παράδειγμα με ηλιακούς συλλέκτες, ανεμογεννήτριες και την παραγωγή βιοαερίου**, αλλά και να είναι σε θέση να **παραδίδουν τα ενεργειακά τους προϊόντα στην αγορά**, μεταξύ άλλων μέσω ενεργειακών κοινοτήτων.

Παραδείγματα:

Η ψηφιοποίηση (συμπεριλαμβανομένης της ΤΝ), η έρευνα και οι καινοτόμες λύσεις γεωργικής τεχνολογίας έχουν τη δυνατότητα να επιφέρουν επανάσταση στη γεωργία και να μειώσουν το κόστος στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση των εισοδημάτων.

- Οι πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου, τα εργαλεία ψηφιακού μάρκετινγκ και οι διαδικτυακές αγορές μπορούν να βοηθήσουν τους γεωργούς και άλλους παράγοντες του αγροδιατροφικού συστήματος να προσεγγίσουν μια ευρύτερη πελατειακή βάση και να διαφοροποιήσουν τις ροές εσόδων τους.
- Η γεωργία ακριβείας και οι λύσεις που βασίζονται σε δεδομένα μπορούν να αυξήσουν την κερδοφορία μέσω της βελτιστοποίησης των εισροών.
- Τα 100 ζωντανά εργαστήρια της αποστολής έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» με τίτλο «Μια ευρωπαϊκή συμφωνία για το έδαφος» αποτελούν έναν άνευ προηγουμένου πόρο για τη στήριξη της προσπάθειας των γεωργών να βελτιώσουν τα εδάφη τους στο πλαίσιο των υψηλών τιμών των

¹⁹ Κανονισμός 2024(ΕΕ)3012.

εισροών για λιπάσματα, καθώς και της λειψυδρίας και άλλων ακραίων φαινομένων όπως οι πλημμύρες.

Κατάρτιση ενός φιλόδοξου επενδυτικού θεματολογίου

Ένα ανθεκτικό και βιώσιμο αγροδιατροφικό σύστημα απαιτεί σημαντικές επενδύσεις και, ως εκ τούτου, **τολμηρή δράση για τη χρηματοδότηση και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων της μετάβασης στη βιωσιμότητα**. Ο γεωργικός τομέας αντιμετωπίζει σημαντικό χρηματοδοτικό κενό που εκτιμάται σε 62 δισ. EUR (για το 2022), πολύ υψηλότερο απ' ό,τι το 2017²⁰. Ωστόσο, η λήψη δανείου από τράπεζα, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή ιδιώτη επενδυτή είναι δύσκολη, ιδίως για τους γεωργούς νεαρής ηλικίας. Αυτό αποτελεί συνέπεια του σχετικά μικρού μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, της χαμηλής ή μέτριας απόδοσης των επενδύσεων, της εξαιρετικά μεταβλητής κερδοφορίας και των κινδύνων, της απρόβλεπτης παραγωγής λόγω των καιρικών και κλιματικών επιπτώσεων και της έκθεσης σε ασταθείς (παγκόσμιες) αγορές βασικών προϊόντων.

Η ΚΓΠ θα συνεχίσει να χρηματοδοτεί επενδύσεις για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της βιωσιμότητας και της ανθεκτικότητας του γεωργικού τομέα. Αυτό περιλαμβάνει τις συχνά σχετικά μικρής κλίμακας επενδύσεις σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης, καθώς και τις δημόσιες και ιδιωτικές υποδομές που απαιτούνται για τον εκσυγχρονισμό του τομέα. Τα υφιστάμενα μέσα μπορούν να αλληλοενισχύονται μόνο εάν χρησιμοποιούνται με ευφύεστερο τρόπο στο μέλλον.

Η Επιτροπή θα καταβάλλει προσπάθειες για την αποδοτική χρήση της δημόσιας χρηματοδότησης και των επενδύσεων, καθώς και για τη μόχλευση και την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ιδιωτικών κεφαλαίων, σε στενή συνεργασία με θεσμικούς επενδυτές όπως ο **Όμιλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων**, καθώς και με τον τραπεζικό τομέα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα διερευνήσει επιλογές όσον αφορά τη θέσπιση συστημάτων ασφάλισης κινδύνου για τους πρωτογενείς παραγωγούς, καθώς και τη δυνατότητα συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για **την προσέλκυση επενδύσεων για ΜΜΕ στον τομέα της γεωργίας και των επιχειρήσεων τροφίμων**, ώστε να ενισχυθεί ο μετασχηματισμός της αγροδιατροφικής αλυσίδας.

Προώθηση της επιχειρηματικότητας: μια νέα στρατηγική για την ανανέωση των γενεών

Το μέλλον της επισιτιστικής αυτοδυναμίας στην Ευρώπη το 2040 εξαρτάται από τους γεωργούς νεαρής ηλικίας και τους νέους γεωργούς του σήμερα.

Μία από τις προϋποθέσεις για την αύξηση της ελκυστικότητας του γεωργικού τομέα είναι η **αντιμετώπιση των βασικών φραγμών στην ανανέωση των γενεών**, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στη γη, στις επενδύσεις, στις δεξιότητες κ.λπ. Το «δικαίωμα παραμονής» μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση της εγκατάστασης γεωργών νεαρής ηλικίας που επιθυμούν να παραμείνουν στα εδάφη τους και να ασκήσουν εκεί γεωργικές δραστηριότητες.

Ωστόσο, η ευθύνη αυτή δεν μπορεί να βαρύνει αποκλειστικά την ΚΓΠ. Η τόνωση της πραγματικής ανανέωσης των γενεών απαιτεί μια προσέγγιση η οποία αφορά το σύνολο

²⁰ European Commission & EIB, *Financing gap in the EU agricultural and agri-food sectors*, (Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, Χρηματοδοτικό κενό στον γεωργικό και στον αγροδιατροφικό τομέα της ΕΕ), FI Compass, 2023.

της κοινωνίας και έναν συνδυασμό πολιτικών σε διάφορους τομείς και αρμοδιότητες, πολλές από τις οποίες εμπίπτουν στις εθνικές και περιφερειακές αρμοδιότητες.

Η Επιτροπή θα κατευθύνει τις εργασίες σχετικά με τη **στρατηγική για την ανανέωση των γενεών**, η οποία θα παρουσιαστεί το 2025, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη. Η στρατηγική αυτή θα **παρέχει συστάσεις** για την πολιτική αντίδραση και τα απαιτούμενα μέτρα, τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό/περιφερειακό επίπεδο.

Η περιορισμένη διαθεσιμότητα γόνιμων **εκτάσεων** σε ένα πλαίσιο αυξανόμενου ανταγωνισμού όσον αφορά τη χρήση τους και οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής θέτουν τη γεωργική κοινότητα, και ιδίως τους νεοεισερχόμενους στον τομέα, σε δυσχερή θέση. Η πολιτική για τη γη καλύπτει πολλές πτυχές, οι οποίες εμπίπτουν κυρίως στις εθνικές αρμοδιότητες. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις συνθήκες κινητικότητας και μεταβίβασης των γαιών, καθώς και τις αρχές μετριασμού της δέσμευσης γης, αξιοποιώντας τα καλά παραδείγματα από διάφορα κράτη μέλη στο πλαίσιο προγραμμάτων κινητικότητας των γαιών. Εξίσου σημαντική είναι η διαφάνεια στον χωροταξικό σχεδιασμό και στις αγορές γης. Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν ισχυρούς μοχλούς στην εθνική τους εργαλειοθήκη που θα μπορούσαν να διευκολύνουν την ανανέωση των γενεών, μεταξύ άλλων μέσω **καθεστώτων συνταξιοδότησης και φορολογικών κινήτρων**.

Ανταποκρινόμενη στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και σύμφωνα με τη σύσταση του στρατηγικού διαλόγου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθειες για τη δημιουργία **παρατηρητηρίου της ΕΕ για τις γεωργικές εκτάσεις**²¹. Θα ενισχύσουμε τη διαφάνεια και τη συνεργασία σε πεδία όπως οι αγοραπωλησίες γης και οι μεταβιβάσεις δικαιωμάτων χρήσης γης, οι τάσεις των τιμών και η συμπεριφορά της αγοράς, οι αλλαγές στη χρήση γης, καθώς και η απώλεια γεωργικών και φυσικών γαιών. Το παρατηρητήριο θα βοηθήσει επίσης τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τη ρύθμιση των αγορών γεωργικής γης. Η αυξημένη διαφάνεια των εξελίξεων της αγοράς και η συνεργασία σε ολόκληρη την ΕΕ θα διευκολύνει την επίτευξη των έννομων συμφερόντων της γεωργικής πολιτικής σε συμφωνία με τις ελευθερίες της ενιαίας αγοράς.

3.2. Ένας ανταγωνιστικός και ανθεκτικός τομέας απέναντι στις παγκόσμιες προκλήσεις

Σε έναν διασυνδεδεμένο κόσμο όπου η ΕΕ αποτελεί τόσο τον μεγαλύτερο εξαγωγέα αγροδιατροφικών προϊόντων στον κόσμο όσο και έναν από τους μεγαλύτερους εισαγωγείς, ο τρόπος με τον οποίο παράγουμε, καταναλώνουμε και εμπορευόμαστε γεωργικά προϊόντα έχει σημαντικό αντίκτυπο στις σχέσεις μας με τρίτες χώρες²².

Οι πόλεμοι και οι συγκρούσεις αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες επισιτιστικής ανασφάλειας. Αντιστρόφως, η επισιτιστική ανασφάλεια μπορεί επίσης να οδηγήσει σε

²¹ PP 08 25 01 — Παρατηρητήριο της ΕΕ για τις γεωργικές γαίες, τον έλεγχο και την πρόσβαση στις γεωργικές εκτάσεις. Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2024, σχετικά με το κοινό σχέδιο γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το οικονομικό έτος 2025, P10TA(2024)0050.

²² Η αξία των εξαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων της ΕΕ ανήλθε το 2023 σε 230 δισ. EUR (9 % των συνολικών εξαγωγών) και η αξία των εισαγωγών της ΕΕ σε 160 δισ. EUR (6 % των συνολικών εισαγωγών), δημιουργώντας εμπορικό πλεόνασμα ύψους 70 δισ. EUR. Πηγή: DG Agriculture and Rural development, [Monitoring EU agri-food trade. Developments in 2023](#), March 2024 (ΓΔ Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, Παρακολούθηση του εμπορίου αγροδιατροφικών προϊόντων της ΕΕ. Εξελίξεις το 2023, Μάρτιος 2024).

αστάθεια και, στη μεταβαλλόμενη παγκόσμια τάξη, τα τρόφιμα χρησιμοποιούνται ως όπλο. Οι εμπορικοί εταίροι μας καταφεύγουν σε μονομερείς δράσεις που στοχεύουν τους βασικούς τομείς μας, οι εξαγωγές μας εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν φραγμούς και οι παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού διατρέχουν κίνδυνο στρεβλώσεων. Η επιδίωξη από την ΕΕ υψηλών παγκόσμιων προτύπων για την προστασία των οικουμενικών στόχων της προστασίας του περιβάλλοντος, της υγείας του ανθρώπου, της υγείας και της καλής μεταχείρισης των ζώων, της υγείας των φυτών και της ασφάλειας των τροφίμων θεωρείται συχνά ότι προκαλεί εμπόδιο στις συναλλαγές. Ταυτόχρονα, οι γεωργοί στην ΕΕ ανησυχούν όλο και περισσότερο για τον αθέμιτο παγκόσμιο ανταγωνισμό και την έλλειψη αμοιβαιότητας.

Ωστόσο, οι προκλήσεις αυτές δεν θα εμποδίσουν την Ένωση να συνεχίσει να ενισχύει τους δεσμούς με πολλούς πρόθυμους εταίρους, μεταξύ άλλων μέσω της επενδυτικής στρατηγικής της πρωτοβουλίας «Global Gateway». **Η παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια και η ευρωπαϊκή επισιτιστική αυτοδυναμία θα παραμείνουν αναπόσπαστο μέρος του συνολικού θεματολογίου της ΕΕ για την ασφάλεια, την ανταγωνιστικότητα και τη βιωσιμότητα.** Λαμβανομένων υπόψη των υψηλών επιπέδων πείνας, της οξείας επισιτιστικής ανασφάλειας και της αύξησης των τιμών των τροφίμων σε ολόκληρο τον κόσμο, η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει τις προσπάθειες τρίτων χωρών για την επίτευξη της επισιτιστικής τους αυτοδυναμίας, ανθεκτικότητας και βιωσιμότητας, διασφαλίζοντας την πρόσβαση σε ασφαλή, υψηλής ποιότητας και θρεπτικά τρόφιμα για όλους, συμπεριλαμβανομένων των πλέον ευάλωτων, μέσω της ανθρωπιστικής βοήθειας και της τήρησης του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

Διαφοροποίηση των αλυσίδων εφοδιασμού και προώθηση της μετασχηματιστικής ανθεκτικότητας

Σύμφωνα με τον Draghi, σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από γεωπολιτικές και γεωοικονομικές εντάσεις, **«οι εξαρτήσεις γίνονται τρωτά σημεία»**²³. Σήμερα, η επισιτιστική αυτοδυναμία της ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγόμενες εισροές, όπως τα λιπάσματα, οι ζωοτροφές και η ενέργεια, που προέρχονται συνήθως από περιοχές που παρουσιάζουν γεωγραφική συγκέντρωση. **Ως εκ τούτου, η μείωση αυτών των στρατηγικών εξαρτήσεων και η ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τις αλυσίδες εφοδιασμού είναι καίριας σημασίας**, όπως εξάλλου και η στήριξη της μετάβασης σε μια καθαρή και ολοένα και πιο αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών²⁴.

Όσον αφορά τις βασικές εξαρτήσεις από τις εισαγωγές, ο **εφοδιασμός της Ένωσης σε πρωτεΐνες** εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από εισαγωγές υψηλής ποιότητας από περιορισμένο αριθμό χωρών καταγωγής, γεγονός που καθιστά το σύστημα τροφίμων μας ευάλωτο στις διακυμάνσεις της παγκόσμιας αγοράς και στους κινδύνους βιωσιμότητας²⁵. Πρέπει να εξετάσουμε τόσο τον τρόπο με τον οποίο παράγονται όσο και τον τρόπο με

²³ Draghi, M., [The future of European competitiveness. Part A: A competitiveness strategy for Europe \(To μέλλον της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας. Μέρος Α: μια ανταγωνιστική στρατηγική για την Ευρώπη\)](#), Σεπτέμβριος 2024, σ.15.

²⁴ Spain's National Office of Foresight and Strategy, [Resilient EU 2030. A future-oriented approach to reinforce the EU's Open Strategic Autonomy and Global Leadership](#) (Εθνικό Γραφείο Προοπτικών και Στρατηγικής της Ισπανίας, Μια ανθεκτική ΕΕ με ορίζοντα το 2030. Μια μελλοντοστρεφής προσέγγιση για την ενίσχυση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας και της παγκόσμιας ηγετικής θέσης της ΕΕ), 2023.

²⁵ DG Agriculture and Rural Development, [Protein supply and demand](#), (ΓΔ Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, Προσφορά και ζήτηση πρωτεϊνών), Σεπτέμβριος 2024.

τον οποίο καταναλώνονται οι πρωτεΐνες στην ΕΕ. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα **αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο** για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, ενσωματώνοντας την πολιτική, την έρευνα και τις επιτόπιες προσπάθειες για τη δημιουργία ενός πιο αυτόνομου και βιώσιμου συστήματος πρωτεϊνών της ΕΕ, με παράλληλη διαφοροποίηση των εισαγωγών.

Επίσης σημαντική είναι η εξάρτησή μας από τις **εισαγόμενες πρώτες ύλες και τα λιπάσματα** που είναι απαραίτητα για την παραγωγή τροφίμων και την ασφάλεια. Παρατηρείται αυξανόμενη συγκέντρωση εισαγωγών από λίγες χώρες καταγωγής, ιδίως όσον αφορά την ουρία, με το 88 % περίπου των εισαγωγών της ΕΕ να προέρχονται από τέσσερις χώρες²⁶. Η μείωση αυτών των εξαρτήσεων είναι επωφελής για όλους: i) για την **ευρωπαϊκή καθαρή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα**, με τη στήριξη της εγχώριας παραγωγής λιπασμάτων· ii) **για τους γεωργούς**, που μπορούν να βασίζονται σε αξιόπιστη προσφορά και σταθερές τιμές και iii) **για το περιβάλλον και το κλίμα**, με τη στήριξη της μετάβασης στη χρήση λιπασμάτων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και ανακυκλωμένων θρεπτικών ουσιών, όπως το ανακτηθέν άζωτο από κοπριά (RENURE) και το χώνευμα κατόπιν κατάλληλης επεξεργασίας, και την αποτελεσματική χρήση τους.

Όσον αφορά το μέλλον, η μελλοντική διεύρυνση της ΕΕ θα προσφέρει ευκαιρίες για την ανθεκτικότητα της ΕΕ, με στόχο τη διατήρηση και την ενίσχυση της παραγωγικής και εξαγωγικής ικανότητας τόσο στα σημερινά όσο και στα μελλοντικά κράτη μέλη, ενισχύοντας έτσι τη στρατηγική αυτονομία και το βάρος της ΕΕ στο παγκόσμιο εμπόριο αγροδιατροφικών προϊόντων. Ωστόσο, υπάρχουν επίσης προκλήσεις που απαιτούν προσεκτική εξέταση, ιδίως όσον αφορά τον αντίκτυπο στους γεωργούς της ΕΕ. Η προετοιμασία και η αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων για τους γεωργούς της ΕΕ θα είναι ουσιαστικής σημασίας για την αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρει η διεύρυνση, καθώς θα μπορούσε, μεταξύ άλλων, να διευκολύνει τη σταδιακή ένταξη των υποψηφίων χωρών στην ενιαία αγορά, κατά την πορεία τους προς την πλήρη ένταξη στην ΕΕ.

Προς έναν δικαιότερο παγκόσμιο ανταγωνισμό

Η προσέγγιση της Ένωσης που αποβλέπει στη διασφάλιση **περισσότερο ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο** θα συνίσταται σε ενέργειες προς δύο κατευθύνσεις, οι οποίες θα πρέπει να συμβαδίζουν:

α) Συνεργασία σε παγκόσμιο και διμερές επίπεδο

Στο τρέχον γεωπολιτικό πλαίσιο, είναι σαφές ότι θα είναι **ολόένα και πιο δύσκολο να επιτευχθεί συναίνεση σε παγκόσμιο επίπεδο** όσον αφορά τα πρότυπα γεωργίας και τροφίμων.

Ωστόσο, η ΕΕ θα συνεχίσει να συνεργάζεται στο πλαίσιο της προσέγγισης «Ομάδα Ευρώπη» με τους εταίρους μας και με τους κυριότερους διεθνείς οργανισμούς για την ενίσχυση της αυστηρότερης εφαρμογής των διεθνώς συμφωνημένων δεσμεύσεων και την αύξηση της φιλοδοξίας τους για την επίτευξη βιώσιμων συστημάτων τροφίμων σε

²⁶ Με εισαγωγές ουρίας 38 % από την Αίγυπτο, 33 % από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία και 19 % από την Αλγερία, Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/fertilisers_en?prefLang=el, προσπελάστηκε τον Φεβρουάριο του 2025.

παγκόσμιο επίπεδο σύμφωνα με την Ατζέντα του 2030 και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Θα δοθεί προτεραιότητα στην αναβάθμιση των παγκόσμιων προτύπων στους διεθνείς φορείς καθορισμού προτύπων σε τομείς καίριας σημασίας για τη διασφάλιση θεμιτού ανταγωνισμού, ιδίως όσον αφορά τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα και την καλή μεταχείριση των ζώων. **Η Επιτροπή θα παρουσιάσει το 2025 τη γραμμή δράσης της σχετικά με την εμφάνιση της αμοιβαιότητας στα κράτη μέλη, για περαιτέρω επεξεργασία.** Δεύτερον, η Ένωση θα συνεργαστεί με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) και τους διεθνείς εταίρους μας για την προώθηση της ανάπτυξης κοινής προσέγγισης που θα επιτρέπει τη συγκρίσιμη και δίκαιη αξιολόγηση των πτυχών βιωσιμότητας της παραγωγής τροφίμων σε παγκόσμιο επίπεδο, συμπληρώνοντας το έργο της ΕΕ για τη συγκριτική αξιολόγηση της βιωσιμότητας.

Η ΕΕ θα επιδείξει μεγαλύτερη αποφασιστικότητα όσον αφορά την προώθηση και τη στρατηγική προάσπιση των **εξαγωγών προϊόντων της ΕΕ**, διασφαλίζοντας ότι οι τρίτες χώρες θα επωφεληθούν από την εφαρμογή μέτρων διευκόλυνσης του εμπορίου (π.χ. προεγγραφή σε κατάλογο), υπό την προϋπόθεση ότι οι χώρες αυτές εφαρμόζουν επίσης παρόμοια μέτρα έναντι της ΕΕ. Θα ενισχύσουμε την **οικονομική διπλωματία μας στον αγροδιατροφικό τομέα** και τις ειδικές αποστολές υψηλού επιπέδου.

Σε **διμερές επίπεδο**, οι υφιστάμενοι διμερείς διάλογοι για τη γεωργική πολιτική θα ενισχυθούν και θα καθιερωθούν **νέοι διάλογοι στο πλαίσιο εταιρικής σχέσης για την πολιτική στον αγροδιατροφικό τομέα** με τους βασικούς εταίρους σε διμερές, περιφερειακό και ηπειρωτικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, οι στρατηγικές και ολοκληρωμένες εταιρικές σχέσεις με τη Νότια Γειτονία μας και το επικείμενο νέο σύμφωνο για τη Μεσόγειο προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες. Η ΕΕ θα χρησιμοποιήσει επίσης πλήρως τις διμερείς διαπραγματεύσεις και συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών. Τα συμφέροντα των Ευρωπαϊών γεωργών θα εξακολουθήσουν να προστατεύονται. Η ΕΕ θα ενισχύσει την εφαρμογή και την επιβολή των κεφαλαίων/διατάξεων για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και των κεφαλαίων για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων, με πιο στοχευμένες και επιχειρησιακές ειδικές ανά χώρα προτεραιότητες και δράσεις, μεταξύ άλλων σε σχέση με συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας, κατά περίπτωση. Στο πλαίσιο των διαλόγων εταιρικής σχέσης, θα δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή στον πιθανό αντίκτυπο των κανονιστικών πολιτικών της ΕΕ στα τοπικά αγροδιατροφικά συστήματα και θα διασφαλίσουμε τη συνεκτικότητα μεταξύ των εσωτερικών και των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ που αφορούν τη γεωργία, το περιβάλλον, το κλίμα και την υγεία.

β) Το ενωσιακό πλαίσιο για έναν ανταγωνιστικό αγροδιατροφικό τομέα

Ταυτόχρονα, η Ένωση θα διασφαλίσει σε εσωτερικό επίπεδο ότι τα φιλόδοξα πρότυπα της ΕΕ δεν θα οδηγήσουν σε οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαρροές και ότι ο ευρωπαϊκός αγροδιατροφικός τομέας δεν θα βρεθεί σε μειονεκτική ανταγωνιστική θέση χωρίς αντίστοιχη αμοιβαιότητα. Για τον σκοπό αυτό, **η ΕΕ θα εξετάσει με συνεκτικό τρόπο τις πολιτικές της ώστε να βεβαιωθεί ότι τα συμφέροντα των ΜΜΕ και τα θέματα ανταγωνιστικότητας λαμβάνονται υπόψη**, όπως αναφέρεται στην Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, αξιολογώντας με συνέπεια τον αντίκτυπο των κανονισμών της Ένωσης στους γεωργούς της ΕΕ και στις ΜΜΕ του αγροδιατροφικού τομέα, στο εμπόριο και στους κινδύνους διαρροών και, επίσης, θα εξετάσει διεξοδικά τις επιπτώσεις των υπό διαπραγμάτευση συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών για τους γεωργούς της ΕΕ και την παγκόσμια βιωσιμότητα.

Για να διασφαλίσει ότι λαμβάνονται υπόψη οι ανησυχίες της ΕΕ σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων και την προστασία του περιβάλλοντος, και για να προασπίσει τις ηθικές αξίες της ΕΕ ανταποκρινόμενη στο αίτημα της κοινωνίας, η Επιτροπή θα επιδιώξει, σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες, **μεγαλύτερη ευθυγράμμιση των προτύπων παραγωγής που εφαρμόζονται στα εισαγόμενα προϊόντα, ιδίως όσον αφορά τα φυτοφάρμακα και την καλή μεταχείριση των ζώων.**

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα θεσπίσει αρχή σύμφωνα με την οποία **τα πλέον επικίνδυνα φυτοφάρμακα που απαγορεύονται στην ΕΕ για υγειονομικούς και περιβαλλοντικούς λόγους δεν επιτρέπεται να επιστρέφουν στην ΕΕ μέσω εισαγόμενων προϊόντων.** Για να επιτευχθεί πρόοδος όσον αφορά το θέμα αυτό, η Επιτροπή θα δρομολογήσει το 2025 εκτίμηση επιπτώσεων που θα εξετάζει τις επιπτώσεις στην ανταγωνιστική θέση της ΕΕ και τις διεθνείς επιπτώσεις και, κατά περίπτωση, θα προτείνει τροποποιήσεις στο ισχύον νομικό πλαίσιο. Ομοίως, η Επιτροπή θα αξιολογήσει επίσης το ζήτημα των εξαγωγών επικίνδυνων χημικών προϊόντων, μεταξύ των οποίων φυτοφάρμακα, που απαγορεύονται στην ΕΕ²⁷.

Ένα άλλο μη διαπραγματεύσιμο στοιχείο της πολιτικής της Ένωσης όσον αφορά τις εισαγωγές είναι **η ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών, η υγεία των ζώων και των φυτών.** Τα πρότυπα της ΕΕ για τα προϊόντα είναι τα υψηλότερα στον κόσμο και διασφαλίζουν ότι όλα τα εισαγόμενα αγροδιατροφικά προϊόντα είναι ασφαλή. Η Επιτροπή θα διασφαλίσει την ορθή εφαρμογή και επιβολή της σχετικής νομοθεσίας για την ασφάλεια των τροφίμων. **Πρόκειται να συσταθεί ειδική ομάδα εργασίας,** που θα συγκεντρώνει την εμπειρογνώσια και τη στελέχωση της Επιτροπής και των κρατών μελών, η οποία θα αυξήσει σημαντικά την ανταπόκριση της Ένωσης για **πραιτέρω ενίσχυση του ελέγχου των εισαγωγών, μεταξύ άλλων με τη δυναμική ενίσχυση των επιτόπιων ελέγχων.**

Στον τομέα της **καλής μεταχείρισης των ζώων,** η Επιτροπή θα διασφαλίσει ότι οι μελλοντικές νομοθετικές προτάσεις θα εφαρμόζουν τα ίδια πρότυπα για τα προϊόντα που παράγονται στην ΕΕ και για τα προϊόντα που εισάγονται από τρίτες χώρες, και ότι θα καλύπτουν επίσης τα θέματα που αφορούν την επιβολή της νομοθεσίας και τις ανησυχίες που εκφράζουν οι πολίτες της ΕΕ. Η στοχευμένη επανεξέταση της νομοθεσίας για την **καλή μεταχείριση των ζώων** θα αποτελέσει ευκαιρία για τον σκοπό αυτό, κατά τρόπο σύμφωνο με τους κανόνες του ΠΟΕ και βάσει εκτίμησης επιπτώσεων.

Όταν οι εμπορικοί εταίροι μας καταφεύγουν σε αθέμιτο ανταγωνισμό και μονομερείς ενέργειες που στοχεύουν παράνομα τον αγροδιατροφικό τομέα μας ή τον αγροδιατροφικό τομέα μεμονωμένων κρατών μελών με στόχο να μας διασπάσουν ως Ένωση, η ΕΕ θα χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα προστασίας που έχει στη διάθεσή της. Η Ένωση θα αναπτύξει (το 2025) ένα φιλόδοξο **ενιαίο δίκτυ ασφαλείας** για τον αγροδιατροφικό τομέα της ΕΕ. Σε περιπτώσεις οικονομικού εξαναγκασμού της ΕΕ ή των κρατών μελών της από τρίτες χώρες, η Ένωση θα προστατεύει τον αγροδιατροφικό τομέα με όλα τα διαθέσιμα μέσα, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του ΠΟΕ ή αυτόνομων μηχανισμών της ΕΕ, όπως ο μηχανισμός αποτροπής μέτρων εξαναγκασμού, κατά περίπτωση.

²⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), *Στρατηγική για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων. Για ένα περιβάλλον χωρίς τοξικές ουσίες*, COM(2020) 667 final.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με την ΕΤΕπ για την παροχή **εξαγωγικών πιστώσεων** που ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο των εξαγωγών για τον αγροδιατροφικό τομέα της Ένωσης.

Στο πλαίσιο αυτό, το αποθεματικό ύψους 1 δισ. EUR που ανακοινώθηκε στο πλαίσιο της συμφωνίας ΕΕ-Mercosur στο επόμενο ΠΔΠ θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας ευαίσθητων τομέων όπως η κτηνοτροφία, θα παρουσιάσει μια **δέσμη μέτρων απλούστευσης** που θα συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα των Ευρωπαίων γεωργών διατηρώντας παράλληλα τη συμβολή στους κοινωνικούς στόχους, θα προτείνει την **επέκταση της επισήμανσης της χώρας καταγωγής σύμφωνα με τις τομεακές ιδιαιτερότητες και τους κανόνες της ενιαίας αγοράς** και θα εντείνει την **πολιτική προώθησης**.

Ετοιμότητα του αγροδιατροφικού τομέα και θωράκιση του έναντι των κινδύνων

«Πρέπει να είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι, όχι μόνο για να επιβιώσουμε, αλλά και για να ευημερήσουμε σε αυτή τη νέα πραγματικότητα», αναφέρει η έκθεση Niinistö²⁸. Αυτή η νέα πραγματικότητα σηματοδεύτηκε από σημαντικούς κλυδωνισμούς, από την πανδημία, τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας και τις διαταραχές της αγοράς έως τις ζωικές/φυτικές νόσους και από μια ασταθή γεωπολιτική κατάσταση. Επιπλέον, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, που κάποτε ήταν σχετικά σπάνια, γίνονται όλο και συχνότερα, ενώ αλλαγές σημειώνονται και στην κατανομή των βροχοπτώσεων.

Οι γεωργοί βρίσκονται στην πρώτη γραμμή πολλών από τις κρίσεις αυτές. Ο αυξανόμενος αριθμός κινδύνων, απειλών και αβεβαιοτήτων απαιτεί μια φιλόδοξη **ευρωπαϊκή προσέγγιση διαχείρισης κινδύνων και κρίσεων**, στο πλαίσιο της οποίας θα **επανεξεταστεί και θα ενισχυθεί η εργαλειοθήκη για την καλύτερη διαχείριση των κινδύνων και των κρίσεων** σε επίπεδο ΕΕ.

Πρώτον, θα ενισχυθούν τα κίνητρα για τους γεωργούς προκειμένου να μειωθεί η ευαλωτότητά τους και η έκθεσή τους σε κινδύνους μέσω της προσαρμογής σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης, καθώς και τα κίνητρα για τον επιμερισμό των κινδύνων μεταξύ των γεωργών (π.χ. μέσω οργανώσεων παραγωγών ή συνεταιρισμών). Μια ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή γεωργία της ΕΕ πρέπει να βασίζεται σε **πολιτικές προσαρμοσμένες στις τοπικές, περιφερειακές και εθνικές ανάγκες**, που στηρίζουν τις γεωργικές πρακτικές και παρεμβάσεις οι οποίες καθιστούν την τοπική γεωργική παραγωγή κατάλληλη για τις μελλοντικές κλιματικές συνθήκες.

Με βάση την εμπειρία από τις πρωτοβουλίες που υλοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια²⁹, χρειάζεται να ληφθούν πρόσθετα μέτρα. Το επικείμενο **ευρωπαϊκό σχέδιο προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή** και η επικείμενη **στρατηγική για την ανθεκτικότητα των υδάτων** θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, ιδίως για τη στήριξη των κρατών μελών όσον αφορά την ετοιμότητα και τον σχεδιασμό, καθώς και για την αντιμετώπιση των κινδύνων και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην ενέργεια, στις μεταφορές και σε άλλες υποδομές, στο νερό, στα τρόφιμα και στις γαίες, στις πόλεις και στις αγροτικές περιοχές.

²⁸ Niinistö, S., *Safer together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness* (Πιο ασφαλείς μαζί – Ενίσχυση της πολιτικοστρατιωτικής προετοιμασίας και ετοιμότητας της Ευρώπης), 2024, σ. 4.

²⁹ Η στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η ανακοίνωση για τη διαχείριση των κλιματικών κινδύνων και η ΚΓΠ.

Η μελλοντική ΚΓΠ θα στηρίζει, με πιο στοχευμένο τρόπο, μέτρα και επενδύσεις που θα καταστήσουν τον γεωργικό τομέα πιο ανθεκτικό στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Θα χρειαστούν πιο φιλόδοξες μετασχηματιστικές αλλαγές σε περιοχές στις οποίες η σημερινή παραγωγή δεν είναι βιώσιμη μακροπρόθεσμα, για παράδειγμα μέσω νέων τοπικών στρατηγικών, έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων νέων γονιδιωματικών τεχνικών για ανθεκτικότερες στην κλιματική αλλαγή καλλιέργειες.

Δεύτερον, απαιτείται φιλόδοξη δράση όσον αφορά την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων, την ασφάλιση και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων. Στον τομέα αυτόν, η συνεργασία με την **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)**, με τράπεζες, ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές εταιρείες και με παράγοντες της αξιακής αλυσίδας θα είναι καίριας σημασίας. Η συνεργασία αυτή αναμένεται να οδηγήσει σε καλύτερο επιμερισμό των κινδύνων και σε βελτίωση της διαθεσιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας των γεωργικών ασφαλίσεων για τους γεωργούς.

Τρίτον, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν τη **συνεκτικότητα των πολιτικών μεταξύ των εργαλείων διαχείρισης κινδύνων και κρίσεων**, καθώς και μεγαλύτερη ευελιξία. Τα εργαλεία διαχείρισης κρίσεων θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους γεωργούς να διαχειρίζονται προορατικά τους κινδύνους και τα κράτη μέλη να καταβάλλουν προσπάθειες για αποτελεσματικές και κατάλληλα προσαρμοσμένες στρατηγικές διαχείρισης κινδύνων.

Επιπλέον, η **λειτουργία του γεωργικού αποθεματικού** θα πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά με σκοπό την επανεστίασή του σε συγκεκριμένες κρίσεις σημαντικού μεγέθους, όπως μείζονες διαταραχές της αγοράς και ζητήματα υγείας των ζώων/φυτών. Πέραν αυτών, η παροχή έκτακτης στήριξης στους γεωργούς θα πρέπει να συνδέεται καλύτερα με κατάλληλα μέτρα διαχείρισης κινδύνων και πρόληψης.

Σε συνέχεια της έκθεσης Niinistö, η ΕΕ θα πρέπει να ενισχύσει το επίπεδο ετοιμότητάς της όσον αφορά την επισιτιστική ασφάλεια σε ολόκληρη την αλυσίδα τροφίμων. Οι δραστηριότητες του **ευρωπαϊκού μηχανισμού ετοιμότητας και αντιμετώπισης κρίσεων επισιτιστικής ασφάλειας (EFSCM)** θα πρέπει να συνεχιστούν, να αναπτυχθούν περαιτέρω και να συνδεθούν με τη συνολική διαχείριση κρίσεων από την ΕΕ στο πλαίσιο μιας προσέγγισης για το σύνολο της διακυβέρνησης. Σύμφωνα με την επικείμενη **στρατηγική της Ένωσης για την ετοιμότητα**, θα πρέπει να επιδιωχθούν συνέργειες και μεγαλύτερος συντονισμός με στόχο την ετοιμότητα. Επιπλέον, θα μπορούσαν να διερευνηθούν νέα ειδικά εργαλεία για τη γεωργία και τα τρόφιμα σε σχέση με τα αποθέματα τροφίμων, τις ομαδοποιημένες προμήθειες και την αυξημένη διαφάνεια σε περιόδους κρίσεων. Όπως και για άλλους βασικούς τομείς, μεταξύ των οποίων ο τομέας της υγείας, θα πρέπει να εκπονηθούν ολιστικά σχέδια ετοιμότητας και αντίδρασης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, τα οποία θα καλύπτουν όλες τις πτυχές που αφορούν το σύνολο της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά την ετοιμότητα.

Στήριξη της ανθεκτικότητας των γεωργικών αγορών

Τα γεωπολιτικά γεγονότα που οδηγούν σε στρεβλώσεις του εμπορίου, ο παγκόσμιος ανταγωνισμός, οι επιπτώσεις των ακραίων κλιματικών φαινομένων και τα μεταβαλλόμενα καταναλωτικά πρότυπα προκαλούν αβεβαιότητα σε πολλές αγορές βασικών προϊόντων, από τον οίνο, τα σιτηρά και τα ζωικά προϊόντα έως το ελαιόλαδο. Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά όλες τις αγορές και αναλαμβάνει άμεσα δράση όταν επιδεινώνεται η κατάσταση της αγοράς.

Η ειδική κατάσταση του αμπελοοινικού τομέα απαιτήσει αντίστοιχη απάντηση και, το 2025, η Επιτροπή θα προχωρήσει στην εφαρμογή των συστάσεων της ομάδας υψηλού επιπέδου για τον οίνο³⁰.

Ο κτηνοτροφικός τομέας της ΕΕ είναι ιδιαίτερα ευάλωτος σε διάφορους κλυδωνισμούς και στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Βάσει των υψηλών ενωσιακών προτύπων οι κτηνοτρόφοι της ΕΕ απαιτείται να κατέχουν ηγετική θέση παγκοσμίως, αλλά δεν καταβάλλονται συγκρίσιμες προσπάθειες σε παγκόσμιο επίπεδο με αποτέλεσμα να ανταγωνίζονται υπό άνισους όρους ανταγωνισμού. Επίσης, τα εν λόγω πρότυπα συνεπάγονται κόστος το οποίο δεν ανταμείβεται πάντα από την αγορά. **Η κτηνοτροφία είναι και θα παραμείνει ουσιαστικό στοιχείο για τη γεωργία, την ανταγωνιστικότητα και τη συνοχή της ΕΕ.** Η βιώσιμη κτηνοτροφία είναι καίριας σημασίας για την οικονομία της ΕΕ, τη βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών και τη διατήρηση του περιβάλλοντος και των αγροτικών τοπίων. Πρόκειται για έναν τομέα στον οποίο η καινοτομία μπορεί να ευδοκιμήσει και να αποφέρει απτά οφέλη.

Ο κτηνοτροφικός τομέας της ΕΕ απαιτεί ένα μακρόπνοο όραμα που σέβεται την ποικιλομορφία και τη βιωσιμότητα της κτηνοτροφικής παραγωγής σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η προστασία της ποικιλομορφίας σημαίνει ότι δεν μπορεί να υπάρξει μία ενιαία προσέγγιση, αλλά στοχευμένες, εδαφικές λύσεις για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας του τομέα. Με τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την ανάπτυξη μιας «αλυσίδας αριστείας για την κτηνοτροφική παραγωγή» θα μπορούσε να δοθεί ισχυρή ώθηση στον τομέα. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει έναν **άξονα εργασιών για την κτηνοτροφία** με σκοπό την ανάπτυξη πολιτικών κατευθύνσεων οι οποίες: α) θα παρέχουν διάγνωση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο τομέας, συμπεριλαμβανομένου του παγκόσμιου ανταγωνισμού· β) θα προτείνουν κατάλληλα εργαλεία για τη στήριξη του τομέα και, κατά περίπτωση, μέτρα αμοιβαιότητας· γ) θα διερευνούν τρόπους αντιμετώπισης του κλιματικού/περιβαλλοντικού αποτυπώματος του τομέα, συμπεριλαμβανομένων τρόπων αξιοποίησης του δεσμού μεταξύ κτηνοτροφικής παραγωγής και διατήρησης των πολύτιμων για το περιβάλλον και το κλίμα λειμώνων μέσω πιο εκτατικών κτηνοτροφικών συστημάτων που συμβάλλουν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και των τοπίων· δ) θα προωθούν τις επενδύσεις, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία· και ε) θα ενισχύουν την ανάπτυξη βιώσιμων μοντέλων παραγωγής.

Μείωση της γραφειοκρατίας για την προώθηση ενός ανταγωνιστικού αγροδιατροφικού τομέα

Οι γεωργοί θα πρέπει να είναι επιχειρηματίες και προμηθευτές και δεν θα πρέπει να επιβαρύνονται με περιττές γραφειοκρατικές ή κανονιστικές διαδικασίες. Όπως αναφέρεται στην έκθεση Draghi, οι υπερβολικές απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων αποτελούν εμπόδιο για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και της καινοτομίας της ΕΕ.

Η Επιτροπή θα καταβάλει μια άνευ προηγουμένου προσπάθεια απλούστευσης³¹, μεταξύ άλλων και στον τομέα της γεωργίας. Δεν αποτελεί αρμοδιότητα της Ένωσης ο λεπτομερής σχεδιασμός των πρακτικών που πρέπει να τηρούνται σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης. Ο μεγάλος αριθμός αιτημάτων για τη χορήγηση παρεκκλίσεων από τις

³⁰ Ομάδα υψηλού επιπέδου σχετικά με την πολιτική για τον αμπελοοινικό τομέα — [Συστάσεις πολιτικής για το μέλλον του αμπελοοινικού τομέα της ΕΕ](#), Δεκέμβριος 2024.

³¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2025), *Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας για την ΕΕ*, COM(2025) 30 final.

εν λόγω υποχρεώσεις, που συχνά δικαιολογούνται βάσει εθνικών και περιφερειακών ιδιαιτεροτήτων, αποδεικνύει ότι οι ενιαίες προσεγγίσεις δεν αποτελούν το καταλληλότερο εργαλείο για έναν τόσο διαφοροποιημένο τομέα.

Επιπλέον, όσον αφορά την εφαρμογή των κανονισμών και των απαιτήσεων, θα πρέπει να γίνεται καλύτερος επιμερισμός των βαρών μεταξύ των γεωργών και των κρατών μελών, σε συνδυασμό με την πραγματοποίηση προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων και τη διενέργεια ελέγχων πραγματικής κατάστασης στην υφιστάμενη και στη νέα νομοθεσία. Ομοίως, θα πρέπει να αποφεύγεται ο κανονιστικός υπερθεματισμός, ενώ είναι ουσιώδους σημασίας η σωρευτική αξιολόγηση των επιπτώσεων.

Οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν θετικές προοπτικές για την απλούστευση. Για παράδειγμα, οι δορυφόροι γεωσκόπησης μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό των επιτόπιων ελέγχων και στη μείωση των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων, παρέχοντας αξιοποιήσιμα δεδομένα σε πραγματικό χρόνο σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης. Η χρήση της δορυφορικής τεχνολογίας οδηγεί σε καλύτερη χρήση των πόρων, μειωμένο κόστος εισροών και περισσότερη βιωσιμότητα. Συνεπώς, η συνεχής χρήση και η ανάπτυξη των διαστημικών πόρων της ΕΕ, δηλαδή του Copernicus και του Galileo, θα προωθήσουν περαιτέρω την απλούστευση και την ανταγωνιστικότητα. Επιπλέον, οι τεχνολογίες ανταλλαγής δεδομένων θα μπορούσαν να μειώσουν τη γραφειοκρατία με την παροχή πιο εξορθολογισμένων και αυτοματοποιημένων δυνατοτήτων υποβολής εκθέσεων.

Το δεύτερο τρίμηνο του 2025 η Επιτροπή θα προτείνει μια ολοκληρωμένη **δέσμη μέτρων απλούστευσης του ισχύοντος γεωργικού νομοθετικού πλαισίου**, η οποία θα αποσκοπεί: i) στην απλούστευση και στον εξορθολογισμό των απαιτήσεων για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις με σκοπό την καλύτερη αναγνώριση διαφόρων καταστάσεων και γεωργικών πρακτικών (π.χ. της βιολογικής γεωργίας)· ii) στον εξορθολογισμό της στήριξης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μικρότερου ή μεσαίου μεγέθους με τη μεγαλύτερη χρήση απλουστευμένων ενισχύσεων· iii) στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μέσω βελτιωμένου και απλουστευμένου σχεδιασμού και βελτιωμένης και απλουστευμένης πρόσβασης σε χρηματοδοτικά μέσα που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο του τρέχοντος ΠΔΠ· iv) στην παροχή μεγαλύτερης ευελιξίας στα κράτη μέλη για τη διαχείριση των στρατηγικών σχεδίων.

Επιπλέον, το 2025 η Επιτροπή θα εργαστεί για την υλοποίηση μιας **οριζόντιας δέσμης μέτρων νομοθετικής απλούστευσης** με την οποία θα επιτευχθεί ουσιαστική απλούστευση σε άλλους τομείς πολιτικής εκτός της ΚΓΠ, οι οποίοι επηρεάζουν τους γεωργούς, τις επιχειρήσεις τροφίμων και ζωοτροφών και τις σχετικές διοικήσεις. Θα επικεντρωθεί σε στοιχεία που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας των γεωργών και των επιχειρήσεων τροφίμων και ζωοτροφών, μεταξύ άλλων ενόψει των γεωπολιτικών κλυδωνισμών και του παγκόσμιου ανταγωνισμού.

3.3. Εξασφάλιση της ανθεκτικότητας του αγροδιατροφικού τομέα στις μελλοντικές εξελίξεις, σε αρμονική συνύπαρξη με τη φύση

Σε αντίθεση με άλλους τομείς, η παραγωγή τροφίμων βασίζεται στη φύση και στα οικοσυστήματα και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτά. Προκειμένου οι γεωργοί να μπορούν να παράγουν τρόφιμα μακροπρόθεσμα και να είναι ανθεκτικοί, απαιτείται η δημιουργία ανθεκτικών οικοσυστημάτων, η διατήρηση των εδαφών, η καταπολέμηση επιβλαβών οργανισμών και ασθενειών, η επικονίαση των καλλιεργειών, η διαθεσιμότητα

υδάτων καλής ποιότητας, καθαρός αέρας και καλές κλιματικές συνθήκες. Στόχος της ΕΕ είναι να επιτύχει κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, καθώς και να καταπολεμήσει και να αντιστρέψει την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Ο αγροδιατροφικός τομέας μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη αυτού του στόχου και ταυτόχρονα να αποκομίσει οφέλη.

Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της οικολογικής μετάβασης πρέπει να λαμβάνονται προσεκτικά υπόψη οι οικονομικές προκλήσεις και οι προκλήσεις εφαρμογής, καθώς και η ανάγκη για μια δίκαιη από κοινωνική άποψη μετάβαση. Πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες της γεωργίας: ο γεωργικός τομέας θα έχει πάντα κάποιο αντίκτυπο στους φυσικούς πόρους, ενώ διαθέτει περιορισμένες δυνατότητες μετριασμού του εν λόγω αντικτύπου σε σύγκριση με άλλους τομείς της οικονομίας. Ομοίως, η κατάσταση διαφέρει σημαντικά ανάλογα με τις περιοχές και τα εδάφη. Γι' αυτόν τον λόγο απαιτούνται καλά προσαρμοσμένες και στοχευμένες λύσεις, συμπεριλαμβανομένων λύσεων που βασίζονται στη φύση.

Ένας τομέας στον οποίο η απανθρακοποίηση και η ανταγωνιστικότητα συμβαδίζουν

Οι γεωργικές δραστηριότητες συμβάλλουν στην απομάκρυνση άνθρακα από την ατμόσφαιρα και στην αποθήκευσή του στο έδαφος και στη βιομάζα: στις περισσότερες περιπτώσεις, καθιστούν επίσης την παραγωγή τροφίμων ανθεκτικότερη στις ζημιές που σχετίζονται με το κλίμα και, ως εκ τούτου, συμβάλλουν στην επισιτιστική ασφάλεια. Δεδομένου ότι όλοι οι τομείς πρέπει να συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών, η δράση για το κλίμα στον αγροδιατροφικό τομέα είναι απαραίτητη για την επίτευξη του ευρύτερου στόχου για μια **κλιματικά ουδέτερη και ανθεκτική ΕΕ έως το 2050**.

Η Επιτροπή αναμένει από τον γεωργικό τομέα να επιτύχει τη μείωση των εκπομπών σύμφωνα με τον στόχο της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2030. Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους με τους οποίους ο γεωργικός τομέας μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2040, λαμβάνοντας υπόψη **τις ιδιαιτερότητες του τομέα και εστιάζοντας στην ανταγωνιστικότητά του, στην ανάγκη διασφάλισης της επισιτιστικής ασφάλειας και ενίσχυσης της βιοοικονομίας, μέσω διαλόγου με τον τομέα και τα κράτη μέλη**. Η προσέγγιση αυτή θα αντικατοπτρίζεται στην επανεξέταση της σχετικής νομοθεσίας που ρυθμίζει τις εκπομπές και τις απορροφήσεις αερίων του θερμοκηπίου από τη γεωργία και τους τομείς της χρήσης γης, της αλλαγής χρήσης γης και της δασοκομίας.

Με **αποτελεσματικές πολιτικές που ανταμείβουν την υιοθέτηση ορθών πρακτικών και προσεγγίσεων προσαρμοσμένων σε συγκεκριμένες ανάγκες**, υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω και ταχύτερη μείωση των εκπομπών από τη γεωργία και για παράλληλη ενίσχυση των απορροφήσεων άνθρακα στον τομέα της γης, στα εδάφη και τα δάση. Όσον αφορά τις εκπομπές από την κτηνοτροφία, οι συστάσεις από τον άξονα εργασιών για την κτηνοτροφία θα χρησιμεύσουν ως βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη μιας εργαλειοθήκης προσαρμοσμένων μέτρων που θα έχει ως στόχο να στηρίξει τον τομέα και τις περιφέρειες στις προσπάθειές τους για μείωση των εκπομπών. Σε αυτό θα συμβάλουν επίσης οι τεχνολογικές εξελίξεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις στρατηγικές διατροφής. Στο πλαίσιο αυτό, η μελλοντική ΚΓΠ θα αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να παρασχεθεί καλύτερη στήριξη στους γεωργούς για την περαιτέρω μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητές τους.

Η βιομηχανία τροφίμων και ποτών, καθώς και ο τομέας του λιανικού εμπορίου, μπορούν επίσης να συμβάλουν καθοριστικά στην επίτευξη του στόχου για το κλίμα με ορίζοντα το 2040 και στην προστασία του περιβάλλοντος. Θα πρέπει να θεσπιστούν σαφείς πολιτικές και κίνητρα για την αξιοποίηση του δυναμικού καινοτομίας στο σύστημα τροφίμων και στη βιοοικονομία γενικότερα, καθώς και για την προμήθεια υγιεινών, οικονομικά προσιτών και βιώσιμων τροφίμων στους πολίτες της ΕΕ.

Παροχή κινήτρων για τη βιωσιμότητα

Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα παρέχει όλο και περισσότερες δυνατότητες παραγωγής στους γεωργούς. Οι ευκαιρίες που προσφέρει η προστασία της φύσης και του κλίματος μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ενός **θετικού θεματολογίου** για την ευρωπαϊκή γεωργία. Η αρμονική συνύπαρξη με τη φύση κάνει τη γεωργία πιο ανθεκτική για τις μελλοντικές γενιές. Επίσης, γίνονται σταδιακά βήματα για την άντληση χρηματοδότησης από τον ιδιωτικό τομέα, κάτι το οποίο θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος πέραν της δημόσιας στήριξης. Οι προσεγγίσεις όσον αφορά τις απορροφήσεις άνθρακα, την ανθρακοδεσμευτική γεωργία και την αποθήκευση άνθρακα θα εναρμονιστούν περαιτέρω στην ΕΕ χάρη στο πλαίσιο πιστοποίησης για την απορρόφηση άνθρακα και την ανθρακοδεσμευτική γεωργία. Οι μεθοδολογίες και οι κανόνες επαλήθευσης για την απορρόφηση άνθρακα και την ανθρακοδεσμευτική γεωργία που πρόκειται να εναρμονιστούν θα προσφέρουν εν προκειμένω μεγαλύτερη σαφήνεια.

Ωστόσο, όσον αφορά τις ευρωπαϊκές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, τα τελευταία χρόνια θεσπίζονται **όλο και περισσότερα πρότυπα βιωσιμότητας και απαιτήσεις πιστοποίησης και υποβολής εκθέσεων** από διάφορους —δημόσιους και ιδιωτικούς— φορείς, οργανισμούς και ιδρύματα. Οι διαφορετικές μεθοδολογίες και απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων αφορούν ευρύ φάσμα πτυχών βιωσιμότητας και οδηγούν σε ένα κατακερματισμένο τοπίο που χαρακτηρίζεται από ασυνέπειες μεταξύ των προτύπων, μη συγκρισιμότητα των πρωτοβουλιών και παραπλανητικές ενδείξεις ως προς την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθηθεί. Αυτό προκαλεί υψηλό κόστος συναλλαγών και σύγχυση για τους γεωργούς, ενώ επίσης δημιουργεί τον κίνδυνο πρακτικών όπως η προβολή ψευδοοικολογικής ταυτότητας.

Προκειμένου να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα, πέρα από την απλούστευση και τον εξορθολογισμό των απαιτήσεων της ΕΕ, η Επιτροπή θα προβεί επίσης στην ανάπτυξη και στη σταδιακή εφαρμογή ενός **εθελοντικού συστήματος συγκριτικής αξιολόγησης όσον αφορά τις αξιολογήσεις βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων** ώστε η απλούστευση να συμβαδίζει με τη συγκριτική αξιολόγηση. Παρόμοιες προσεγγίσεις συγκριτικής αξιολόγησης θα μπορούσαν να επεκταθούν σε ολόκληρο τον αγροδιατροφικό τομέα και να αναπτυχθούν σε συνεργασία με αυτόν, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη στήριξη των καταναλωτικών επιλογών.

Ένα παράδειγμα συγκριτικής αξιολόγησης: πυξίδα βιωσιμότητας για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις

Η πυξίδα βιωσιμότητας αναμένεται να **χρησιμεύσει ως εργαλείο** τύπου «μονοαπευθυντικής θυρίδας» για τον **εξορθολογισμό της διαδικασίας υποβολής εκθέσεων και τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τους γεωργούς**, το οποίο θα παρέχει τη δυνατότητα παρακολούθησης και καταγραφής δεδομένων βιωσιμότητας σε ένα ενιαίο σημείο. Επιπλέον, θα βοηθήσει τους γεωργούς να υιοθετήσουν σταδιακά πιο βιώσιμες πρακτικές και να προσελκύσουν νέες πηγές χρηματοδότησης. Θα επιτρέψει την

καλύτερη μέτρηση και **συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων βιωσιμότητάς τους** και, μέσω της ευκολότερης ανταλλαγής δεδομένων, οι γεωργοί θα μπορούν να **αποδεικνύουν ότι παρέχουν υπηρεσίες οικοσυστήματος**. Επίσης, χάρη στη βελτιωμένη διαδικασία μέτρησης επιδόσεων και υποβολής εκθέσεων μπορούν να σχεδιαστούν δημόσιες πολιτικές **με αναλογικό τρόπο**. Αυτό το εθελοντικό σύστημα αξιολόγησης της βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα αναπτυχθεί βάσει μιας **συμμετοχικής προσέγγισης από τη βάση προς την κορυφή, προσανατολισμένη στον πελάτη**.

Γεωργία και φύση

Για να εξασφαλιστεί ότι η γεωργία συνυπάρχει αρμονικά με τη φύση, θα πρέπει να **εφαρμοστεί, να εξορθολογιστεί και να επιβληθεί καλύτερα η ισχύουσα νομοθεσία** και να χρησιμοποιηθούν κίνητρα και νέα αγορακεντρικά εργαλεία για την προώθηση της αλλαγής.

Επιπλέον, οι γεωργοί χρειάζονται μια πιο προηγμένη εργαλειοθήκη για να μπορούν να δραστηριοποιούνται με πιο φιλικό προς τη φύση τρόπο και να επιτυγχάνουν τους καθορισμένους στόχους. Η εργαλειοθήκη αυτή απαιτεί έναν καλά σταθμισμένο συνδυασμό που περιλαμβάνει πιο στοχευμένη δημόσια στήριξη από τη μελλοντική ΚΓΠ, επενδύσεις σε φιλικές προς τη φύση λύσεις, περισσότερα οικονομικά κίνητρα, εξατομικευμένες συμβουλές με βάση την πρόοδο στην έρευνα και στην καινοτομία και πιο ευέλικτο κανονιστικό περιβάλλον.

Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η φιλοδοξία της ΕΕ να μειώσει τη χρήση επιβλαβών φυτοφαρμάκων. Αυτό είναι σημαντικό τόσο για τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα της γεωργίας όσο και για την προστασία της φύσης και της υγείας. Ωστόσο, η εισαγωγή εναλλακτικών λύσεων με τη μορφή βιολογικών ή καινοτόμων φυτοπροστατευτικών προϊόντων χαμηλού κινδύνου και η απόσυρση δραστικών ουσιών από την αγορά της ΕΕ δεν γίνονται με τον ίδιο ρυθμό. Η συνέχιση αυτής της τάσης θα μπορούσε να επηρεάσει την ικανότητα της ΕΕ να εξασφαλίζει την παραγωγή τροφίμων. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που δεν υπάρχουν ακόμη εναλλακτικές λύσεις, η Επιτροπή θα εξετάζει προσεκτικά κάθε περαιτέρω απαγόρευση φυτοφαρμάκων, εκτός αν συγκεκριμένο φυτοφάρμακο συνιστά απειλή για την ανθρώπινη υγεία ή για το περιβάλλον στο οποίο βασίζεται ο γεωργικός τομέας για τη βιωσιμότητά του.

Ομοίως, το τέταρτο τρίμηνο του 2025 η Επιτροπή **θα υποβάλει, στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων απλούστευσης, πρόταση για την επιτάχυνση της πρόσβασης στα βιοφυτοφάρμακα** στην αγορά της ΕΕ. Η πρόταση αυτή θα περιλαμβάνει ορισμό των δραστικών ουσιών βιολογικού ελέγχου, θα παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να χορηγούν προσωρινές εγκρίσεις για φυτοπροστατευτικά προϊόντα που περιέχουν τέτοιες δραστικές ουσίες βιολογικού ελέγχου ενόσω η αξιολόγησή τους βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και θα προβλέπει ταχεία διαδικασία έγκρισης και αδειοδότησης.

Επιπλέον, θα πρέπει να διατεθούν περισσότεροι πόροι στην Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) προκειμένου να επιταχύνει τις διαδικασίες εκτίμησης επικινδυνότητας και να μπορέσει να συνεχίσει να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην παροχή έγκαιρων, διαφανών και ανεξάρτητων επιστημονικών συμβουλών. Με αυτόν τον τρόπο θα διευκολυνθεί η πρόσβαση καινοτόμων φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά της ΕΕ, ενώ παράλληλα θα διασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας των καταναλωτών και του περιβάλλοντος.

Τα **υγιή εδάφη** αποτελούν τη βάση για τη γεωργία, σήμερα και αύριο. Ταυτόχρονα, τα εδάφη στην Ευρώπη υφίστανται πιέσεις, μεταξύ άλλων λόγω της κλιματικής αλλαγής,

της απώλειας βιοποικιλότητας, της ρύπανσης και, σε ορισμένες περιπτώσεις, της μη βιώσιμης διαχείρισης του εδάφους. Προκειμένου να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα, η Επιτροπή θα παράσχει κίνητρα και θα στηρίξει γεωργικές πρακτικές για την αποκατάσταση, τη διατήρηση και τη βελτίωση της υγείας του εδάφους. Η συνεχής στήριξη της βιολογικής γεωργίας παραμένει ουσιαστικής σημασίας, ενώ θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν περαιτέρω άλλες ολοκληρωμένες προσεγγίσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η δημιουργία ανεξάρτητων και **αξιόπιστων συμβουλευτικών υπηρεσιών** θα έχει καθοριστική σημασία για τη διασφάλιση της πρόσβασης των γεωργών στις βέλτιστες γνώσεις σχετικά με το έδαφος και τη γεωργία.

Η γεωργία έχει **μεγάλες υδατικές ανάγκες** και απαιτείται σταθερός και ασφαλής εφοδιασμός για τη διασφάλιση της υγείας και της καλής κατάστασης των καλλιεργειών, της ευεξίας του ζωικού κεφαλαίου και όλων των μορφών ζωής. Ωστόσο, ο τομέας των υδάτων αντιμετωπίζει μια σειρά προκλήσεων, όπως η απόληψη ύδατος και η ρύπανση που σχετίζεται με τη γεωργία. Η καταπόνηση των υδάτων αποτελεί ολοένα και μεγαλύτερο πρόβλημα στην ΕΕ, καθώς η **λειψυδρία** επιδεινώνεται περαιτέρω από την κλιματική αλλαγή. Τα δυσμενή καιρικά φαινόμενα που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή αποτελούν βασικό κίνδυνο για τη φυτική παραγωγή, ιδίως στη Νότια Ευρώπη³². Η Επιτροπή θα παρουσιάσει σύντομα μια **στρατηγική για την ανθεκτικότητα των υδάτων**, στην οποία θα περιγράφει την απάντησή της στην πιεστική ανάγκη για αποτελεσματικότερη χρήση των υδάτων, μείωση της ρύπανσης των υδάτων και αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με την υπεράντληση υδάτινων πόρων.

Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη βελτίωση της **διαχείρισης των θρεπτικών ουσιών σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης** και στην αύξηση της κυκλικότητας των θρεπτικών ουσιών. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των κομβικών σημείων ρύπανσης από θρεπτικές ουσίες και στην προώθηση ολοκληρωμένων εδαφικών προσεγγίσεων. Βασική πτυχή της προσπάθειας αυτής είναι η διαχείριση και ο έλεγχος των θρεπτικών ουσιών από την κτηνοτροφία με σκοπό τον περιορισμό των αρνητικών εξωτερικών επιδράσεων, τη στήριξη της εκτατικοποίησης σε περιοχές με υψηλές συγκεντρώσεις ζωικού κεφαλαίου και την προώθηση της κυκλικότητας, η οποία μπορεί να συμβάλει στη μείωση της χρήσης συνθετικών λιπασμάτων. **Μέσω της αξιολόγησης της οδηγίας για τη νιτρορύπανση που αναμένεται στο τέλος του 2025** θα προκύψουν περαιτέρω αποδεικτικά στοιχεία που θα τροφοδοτήσουν τη συζήτηση.

3.4. Αποτίμηση της αξίας των τροφίμων και προώθηση δίκαιων συνθηκών διαβίωσης και εργασίας σε δυναμικές αγροτικές περιοχές

Σε όλα τα εδάφη και τις περιφέρειες τα τρόφιμα συνδέουν τους ανθρώπους. Συνδέουν τους γεωργούς με τους καταναλωτές, και τα αστικά κέντρα με τους κατοίκους της υπαίθρου. Οι γεωργοί, οι αλιείς και η παραγωγή τροφίμων είναι το συγκολλητικό στοιχείο που διατηρεί την ισχύ των αγροτικών και των παράκτιων περιοχών και συνιστά τη βάση για περαιτέρω οικονομική δραστηριότητα. Οι δυναμικές αγροτικές περιοχές προωθούν την ποιοτική παραγωγή τροφίμων, η οποία με τη σειρά της στηρίζει την οικονομία τους. Η αποκατάσταση της σύνδεσης μεταξύ τροφίμων και εδαφών, καθώς και η αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών είναι ουσιαστικής σημασίας για το μέλλον της γεωργίας στην Ευρώπη.

Δίκαιες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας σε όλες τις ευρωπαϊκές αγροτικές και παράκτιες περιοχές

³² Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, *Ευρωπαϊκή εκτίμηση κλιματικών κινδύνων*, 2024.

Οι δημογραφικές προκλήσεις, η γήρανση του πληθυσμού και ιδιαίτερα οι τάσεις αποπληθυσμού, σε συνδυασμό με την **ανεπαρκή ανανέωση των γενεών**, οδηγούν σε μείωση του ενεργού πληθυσμού στις περισσότερες αγροτικές και σε πολλές παράκτιες περιοχές, σε ολόκληρη την Ένωση.

Ως αποτέλεσμα των γεωπολιτικών εντάσεων, οι ανατολικές παραμεθόριες περιοχές της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας είναι αγροτικές περιοχές, οι οποίες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες, συνιστούν πηγή ανησυχίας και χρειάζονται ιδιαίτερη στήριξη. Στις περιοχές αυτές, η κοινωνικοοικονομική παρακμή και ο αυξανόμενος αποπληθυσμός θα έχουν πρόσθετες επιπτώσεις στην ασφάλεια, μια και οι εν λόγω κατά κανόνα αγροτικές περιοχές είναι στρατηγικής σημασίας για την ασφάλεια της ΕΕ.

Εκτός από την πρόσβαση σε γη και κεφάλαια, η διαθεσιμότητα καλύτερης εκπαίδευσης, ποιοτικών θέσεων εργασίας και ευκαιριών σταδιοδρομίας, καλύτερης κινητικότητας, βασικών υπηρεσιών υγείας και συνδεσιμότητας αποτελούν προϋποθέσεις για τη ζωτικότητα των αγροτικών περιοχών και για την προσέλκυση νέου εργατικού δυναμικού στον τομέα των τροφίμων. Η παραγωγή τροφίμων και ζωοτροφών στην ΕΕ εξαρτάται επίσης από τους εργαζόμενους στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι οποίοι συχνά προέρχονται από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ ή από τρίτες χώρες και πολύ συχνά εργάζονται υπό επισφαλείς συνθήκες. Το γεγονός αυτό πρέπει, περισσότερο από ό,τι στο παρελθόν, να αντιμετωπιστεί προορατικά και να ληφθεί υπόψη στις δημόσιες πολιτικές. Στο πλαίσιο αυτό, ο κοινωνικός διάλογος και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, σε εναρμόνιση με το εθνικό δίκαιο και τις παραδόσεις.

Η γεωργία αν και αποτελεί ένα απαιτητικό επάγγελμα το οποίο όμως παρέχει ανταμοιβές, πολλές φορές χαρακτηρίζεται από έλλειψη ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, καθώς και από απομόνωση και μοναξιά, στοιχεία τα οποία συχνά επηρεάζουν την **ψυχική υγεία**. Σε ορισμένα κράτη μέλη³³, τα ποσοστά αυτοκτονιών μεταξύ των γεωργών είναι κατά 20 % πιο υψηλά από τον εθνικό μέσο όρο. Οι γεωργικές συμβουλευτικές υπηρεσίες στο πλαίσιο της ΚΓΠ μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ψυχική υγεία και τα εργατικά ατυχήματα, μέσω ειδικών συμβουλών προς τους γεωργούς. Για παράδειγμα, το ιρλανδικό Teagasc στηρίζει ενεργά την ψυχική υγεία των γεωργών και προωθεί την αύξηση της ευαισθητοποίησης μέσω των πολυάριθμων δραστηριοτήτων του³⁴.

Παράλληλα με την ΚΓΠ, και μια σειρά άλλων πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής συνοχής, έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις αγροτικές περιοχές και συμβάλλουν στην κοινωνική, οικονομική και εδαφική συνοχή στην Ευρώπη. Η συμβολή της πολιτικής συνοχής στην οικονομική διαφοροποίηση και στην παροχή υποδομών και συναφών υπηρεσιών μπορεί να διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο, προκειμένου να βοηθήσει τις αγροτικές περιοχές να παραμείνουν ελκυστικοί τόποι διαβίωσης για τους γεωργούς, τις οικογένειές τους, άλλους κατοίκους αγροτικών περιοχών, καθώς και να τονώσει τον τουρισμό. Ειδικότερα, ο αγροτουρισμός μπορεί να εξασφαλίζει στους γεωργούς ένα συμπληρωματικό εισόδημα.

³³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023), *Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας*, [COM(2023) 298 final].

³⁴ Teagasc & Mental Health Ireland, *Sowing Seeds of Support: Positive Mental Health Guidance for the Farming Community*, (Teagasc & Ψυχική Υγεία, Ιρλανδία, Τείνοντας χείρα συμπαράστασης: θετική καθοδήγηση για την ψυχική υγεία της γεωργικής κοινότητας) 2024.

Οι συνέργειες και η συμπληρωματικότητα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω, ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική στήριξη των αγροτικών περιοχών και ο απτός αντίκτυπος σε αυτές. Ο στενότερος συντονισμός των χρηματοδοτικών μέσων με τις τομεακές πολιτικές μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών μέσω ολοκληρωμένων προσπαθειών σχεδιασμού και υλοποίησης.

Το 2025, η Επιτροπή θα δρομολογήσει ένα **επικαιροποιημένο αγροτικό σχέδιο δράσης της ΕΕ**, το οποίο θα ενοποιηθεί με έργα, πρωτοβουλίες και δράσεις από πολυάριθμες πολιτικές της ΕΕ για την αντιμετώπιση των νέων ευρωπαϊκών προτεραιοτήτων πολιτικής μετά το 2027. Η **αρχή της αγροτικής θωράκισης**, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων εδαφικού αντικτύπου, θα ενεργοποιηθεί περαιτέρω και θα διαθέτει επαρκείς πόρους σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, το **αγροτικό σύμφωνο**³⁵, το οποίο δρομολογήθηκε το 2021 για να παρέχει ένα πλαίσιο συνεργασίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη, θα ενισχυθεί περαιτέρω ως μέσο διαλόγου και συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και των αγροτικών κοινοτήτων, τόσο για τη στήριξη της υλοποίησης όσο και για τις συζητήσεις πολιτικής. Η Επιτροπή θα λάβει επίσης επιπρόσθετα μέτρα για την **αντιμετώπιση της στοχευμένης διάδοσης της παραπληροφόρησης** στις αγροτικές περιοχές.

Επιπλέον, η κυκλική οικονομία διαθέτει ένα σημαντικό δυναμικό για την οικονομία των αγροτικών περιοχών, ιδίως μέσω της βιοοικονομίας. Στο μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές³⁶, η Επιτροπή εκτίμησε ότι η περαιτέρω ανάπτυξη της βιοοικονομίας θα οδηγήσει στη δημιουργία 400 000 νέων θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης μέχρι το 2035 και έως 700000 θέσεων έως το 2050, κυρίως στις αγροτικές περιοχές.

Τα συμμετοχικά εργαλεία τοπικής ανάπτυξης, όπως το **LEADER / τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων και άλλες μορφές συνεργασίας, όπως τα έξυπνα χωριά**, τα οποία απέδειξαν την αποτελεσματικότητά τους, θα ενισχυθούν περαιτέρω. Η έννοια των **λειτουργικών αγροτικών περιοχών** θα αναπτυχθεί περαιτέρω, με σκοπό την αντιμετώπιση των ελλείψεων διαθεσιμότητας και οικονομικής προσιτότητας των υπηρεσιών για τους πολίτες των αγροτικών περιοχών, σύμφωνα με τη δέσμευση της Επιτροπής να αντιμετωπίσει την ανάγκη για ένα ουσιαστικό «δικαίωμα παραμονής» για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες. Αυτό επηρεάζει όλες τις αγροτικές περιοχές, και αφορά τις απομακρυσμένες περιοχές και όσους δεν διαθέτουν άμεση πρόσβαση σε υπηρεσίες που προσφέρονται σε πόλεις και κωμοπόλεις. Εν προκειμένω, οι πόλεις μικρού και μεσαίου μεγέθους διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παροχή πρόσβασης σε υπηρεσίες και υποδομές.

Οι **εξόχως απόκεντρες περιοχές** έχουν ιδιαιτερότητες οι οποίες χρήζουν ειδικής και στοχευμένης στήριξης. Η Επιτροπή επιβεβαιώνει τη σημασία του προγράμματος POSEI (πρόγραμμα ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα ορισμένων περιφερειών) για τη στήριξη των γεωργών στις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη θα τροφοδοτήσουν τον προβληματισμό σχετικά με το πώς θα διασφαλίζεται ότι το POSEI μπορεί να εγγυηθεί το μακροπρόθεσμο μέλλον του γεωργικού τομέα στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, συμβάλλοντας περαιτέρω στην επισιτιστική ασφάλεια και στην επισιτιστική αυτοδυναμία, στην ανταγωνιστικότητα και στην ανθεκτικότητά τους.

³⁵ [Rural Pact Platform homepage | Rural Pact Community Platform](#) (Αρχική σελίδα Πλατφόρμα αγροτικού συμφώνου | Πλατφόρμα της κοινότητας του αγροτικού συμφώνου).

³⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), [Ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ - Προς ισχυρότερες, συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040](#), και [COM(2021) 345 final].

Για να προσελκύσει περισσότερες γυναίκες στη γεωργία και να επιτρέψει την ανταλλαγή εμπειριών, η Επιτροπή θα δημιουργήσει μια **πλατφόρμα για τις γυναίκες στη γεωργία**, η οποία θα ενισχύσει τη συμμετοχή των γυναικών και τις ίσες ευκαιρίες στον γεωργικό τομέα, χάρη στις δράσεις που αναλαμβάνουν τα μέλη της πλατφόρμας. Θα χρησιμεύσει επίσης ως φόρουμ συζήτησης και ανταλλαγής ορθών πρακτικών.

Αποτίμηση της αξίας των τροφίμων: αποκατάσταση της ουσιαστικής σχέσης μεταξύ γεωργίας, εδάφους και τροφίμων και αξιοποίηση της δύναμης της καινοτομίας

Τις τελευταίες δεκαετίες η σχέση των καταναλωτών με τα τρόφιμα έχει εξελιχθεί. Τα τρόφιμα υποβάλλονται σε μεγαλύτερη επεξεργασία, οι διατροφικές συνήθειες αλλάζουν και οι αλυσίδες εφοδιασμού έγιναν μακρύτερες και πολυπλοκότερες. Ταυτόχρονα, η οικονομική προσιτότητα των τροφίμων εξακολουθεί να αποτελεί μείζονα πηγή ανησυχίας, ιδίως για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος. Ενώ η σχέση μεταξύ γεωργίας, τροφίμων και εδάφους έχει αποδυναμωθεί, οι μεταβαλλόμενες κοινωνικές προσδοκίες όσον αφορά τα τρόφιμα δημιουργούν ευκαιρίες για τον τομέα. **Επομένως, η επιστροφή στις «ρίζες» και η αποκατάσταση της σχέσης μεταξύ τροφίμων, εδάφους, εποχικότητας, πολιτισμού και τοπικών παραδόσεων είναι πολύ σημαντική.**

Οι καταναλωτές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε αυτή τη μετάβαση. Οι γεωργοί και οι αλιείς αντιμετωπίζουν πιέσεις για να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους, ενώ οι αγορές δεν ανταμείβουν την πρόοδο που έχει ήδη σημειωθεί και δεν παρέχουν κίνητρα για περαιτέρω πρακτικές βιωσιμότητας.

Για να προβαίνουν σε συνειδητές επιλογές, **οι καταναλωτές χρειάζονται πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες.** Η Επιτροπή θα συνεχίσει να επιβάλλει την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών, με σκοπό την πρόληψη αθέμιτων εμπορικών πρακτικών. Η εξάλειψη των παραπλανητικών περιβαλλοντικών ισχυρισμών και των αναξιόπιστων σημάτων βιωσιμότητας αποτελεί προϋπόθεση για τον εφοδιασμό των καταναλωτών με τις πληροφορίες που χρειάζονται για να προβαίνουν σε βιώσιμες επιλογές.

Τα τρόφιμα αποτελούν καίρια πτυχή κάθε συζήτησης σχετικά με το μέλλον της γεωργίας και της παραγωγής τροφίμων στην Ευρώπη. Ωστόσο, πρόκειται και για κάτι **ευαίσθητο**, όπως αποδεικνύεται από την εμπειρία, στο οποίο εμπλέκονται κοινωνικές και πολιτισμικές παραδόσεις. Το παρόν κεφάλαιο προσδιορίζει τους τομείς στους οποίους η **δράση της Ένωσης μπορεί να αποφέρει προστιθέμενη αξία**, χωρίς να θίγει τις εθνικές και περιφερειακές αρμοδιότητες στον τομέα της πολιτικής για την υγεία και την ελευθερία επιλογής.

Οι **τοπικές αρχές** βρίσκονται, συχνά, στην κατάλληλη θέση ώστε να καθοδηγήσουν τη συνεργασία για τη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τα τρόφιμα, μέσα από πρωτοβουλίες τοπικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλίων τροφίμων, τα οποία προωθούν τον διάλογο για τον τρόπο ενίσχυσης της οικονομικής προσιτότητας και της διαθεσιμότητας υγιεινών και υψηλής ποιότητας τροφίμων. Η Επιτροπή θα προωθήσει ανάλογες πρωτοβουλίες σε εθνικό και περιφερειακό / τοπικό επίπεδο και θα διευκολύνει την περαιτέρω ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών. Μια πτυχή στην οποία η Ένωση μπορεί να βοηθήσει είναι να μεταφέρει αυτόν τον διάλογο και την αλληλεπίδραση σε επίπεδο ΕΕ.

Για τον σκοπό αυτό, η **Επιτροπή θα διεξάγει κάθε χρόνο έναν διάλογο για τα τρόφιμα** με τους παράγοντες του συστήματος τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των

καταναλωτών, των πρωτογενών παραγωγών, της βιομηχανίας, των εμπόρων λιανικής πώλησης, των δημόσιων αρχών και της κοινωνίας των πολιτών. Ο διάλογος αυτός θα αποτελέσει ένα φόρουμ για την αντιμετώπιση πιεστικών ζητημάτων, όπως οι αλλαγές στη σύνθεση των τροφίμων, η συλλογή δεδομένων σχετικά με τη διατροφή και την οικονομική προσιτότητα των τροφίμων, για να αναφερθούν μερικά μόνο από αυτά. Για να υποστηρίξει αυτόν τον διάλογο, η Επιτροπή θα δρομολογήσει μια μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο της κατανάλωσης των λεγόμενων «υπερεπεξεργασμένων τροφίμων».

Στο πλαίσιο αυτό, ο **διάλογος για τα τρόφιμα** θα πρέπει επίσης να αποσκοπεί στην προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και στην παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζεται η επισιτιστική φτώχεια στα κράτη μέλη, μέσω της χρήσης ενωσιακών και εθνικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών πολιτικών, των σχολικών προγραμμάτων και των δελτίων σίτισης για τα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα υποβάλει νομική πρόταση για την ενίσχυση του ρόλου των **δημόσιων συμβάσεων**. Οι δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να ακολουθούν μια προσέγγιση «βέλτιστης τιμής» για να ανταμείβουν τις προσπάθειες για ποιότητα και βιωσιμότητα τις οποίες καταβάλλουν οι Ευρωπαίοι γεωργοί, η βιομηχανία τροφίμων και οι υπηρεσίες, και θα πρέπει να παρέχουν ευκαιρίες στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) να συμμετέχουν σε τέτοιες δραστηριότητες. Κάτι τέτοιο μπορεί να προσφέρει τα κατάλληλα κίνητρα για την προώθηση της κατανάλωσης τοπικών, εποχικών προϊόντων και των τροφίμων τα οποία παράγονται με υψηλά περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα, συμπεριλαμβανομένων των βιολογικών προϊόντων και των τροφίμων που προέρχονται από βραχύτερες αλυσίδες εφοδιασμού. Σε σύνδεση με τα παραπάνω, η ανάπτυξη **βραχείων αλυσίδων εφοδιασμού τροφίμων** παραμένει στρατηγικής σημασίας για τη διασφάλιση δικαιότερων τιμών για τους γεωργούς και τους αλιείς, καθώς και για τη βελτίωση της πρόσβασης των καταναλωτών σε φρέσκα και εποχικά προϊόντα.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα προτείνει τη στοχευμένη επανεξέταση του επιτυχημένου **προγράμματος της ΕΕ για τα σχολεία** για να ενισχύσει την εκπαιδευτική του διάσταση, το οποίο θα προσαρμόζεται στις τοπικές και περιφερειακές ανάγκες και παραδόσεις. Η **πολιτική προώθησης** της ΕΕ θα παραμείνει στρατηγικό εργαλείο πολιτικής που θα χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των καταναλωτών σχετικά με τα γεωργικά προϊόντα, τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ και τα συστήματα ποιότητας, συμπεριλαμβανομένου του σήματος βιολογικής γεωργίας της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται για να προωθηθεί η περαιτέρω αξιοποίηση των **γεωγραφικών ενδείξεων (ΓΕ)**, οι οποίες αποτελούν ένα ισχυρό εργαλείο για τους Ευρωπαίους παραγωγούς όσον αφορά την αξιοποίηση των τροφίμων και ποτών τους, τη διατήρηση της γαστρονομικής κληρονομιάς σε όλα τα κράτη μέλη, καθώς και τη δημιουργία ανάπτυξης και θέσεων εργασίας στις αγροτικές περιοχές όπου είναι εγκατεστημένοι.

Η συμβολή της βιομηχανίας τροφίμων είναι ουσιώδης για να αναπτυχθούν επιχειρηματικά μοντέλα τα οποία ενισχύουν κάθε τμήμα της αξιακής αλυσίδας και εξετάζουν επίσης την ευημερία των γεωργών, των αλιέων, των εργαζομένων του τομέα, καθώς και των καταναλωτών. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για να ενθαρρυνθούν οι **επενδύσεις στην ανταγωνιστικότητα, η καινοτομία, η ανθεκτικότητα και η βιωσιμότητα της μεταποίησης τροφίμων, η διανομή και η πώληση τροφίμων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα υφιστάμενα κενά και προκλήσεις**. Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης να στηρίζει πολύ ενεργά την αξιοποίηση και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την εφαρμογή του **κώδικα**

δεοντολογίας της ΕΕ για υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές και υπεύθυνες πρακτικές μάρκετινγκ στον τομέα των τροφίμων και να αξιολογεί το κατά πόσον απαιτείται περαιτέρω δράση εάν τα επιτεύγματα που παράγει ο κώδικας δεοντολογίας δεν ανταποκρίνονται στην αναμενόμενη φιλοδοξία. Οι οργανώσεις στήριξης των επιχειρήσεων θα πρέπει να κινητοποιηθούν για την καλύτερη στήριξη των ΜΜΕ μεταποίησης τροφίμων και τη δημιουργία κόμβων εικονικής καινοτομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η δικτύωση των ΜΜΕ μπορεί να διευκολυνθεί από την ευρωπαϊκή πλατφόρμα συνεργασίας των συνεργατικών σχηματισμών, καθώς και από την επικείμενη πλατφόρμα για την πορεία μετάβασης του αγροδιατροφικού τομέα. Η πλατφόρμα αυτή θα διευκολύνει επίσης τη συνολική εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας και την πορεία μετάβασης του αγροδιατροφικού βιομηχανικού οικοσυστήματος.

Δεδομένου ότι η διαφοροποιημένη και ισορροπημένη διατροφή μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στην ευημερία και στην υγεία των ανθρώπων, είναι σημαντικό να προχωρήσουν οι εργασίες με τα κράτη μέλη όσον αφορά την παρακολούθηση των επιπτώσεων ορισμένων πρακτικών διαφήμισης και μάρκετινγκ στον τομέα των τροφίμων. Ειδικότερα, θα πρέπει να διερευνηθεί ο αντίκτυπος στην υγεία και στην ευημερία των πλέον ευάλωτων ομάδων καταναλωτών, όπως είναι τα παιδιά.

Έχουν αναδυθεί **καινοτόμες τεχνολογίες**, μεταξύ άλλων στον τομέα της τεχνολογίας τροφίμων, της βιοτεχνολογίας και της βιοπαραγωγής. Η διατήρηση του καινοτόμου πλεονεκτήματος της Ευρώπης σε αυτές τις νέες τεχνολογίες είναι ύψιστης σημασίας ώστε να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα του τομέα και να παραμείνει η ΕΕ παγκόσμια ηγέτιδα δύναμη στην καινοτομία στον τομέα των τροφίμων. Την ίδια στιγμή, κάποιες καινοτομίες στον τομέα των τροφίμων εκλαμβάνονται ορισμένες φορές ως απειλή για τις παραδόσεις και τον πολιτισμό σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το γεγονός αυτό απαιτεί **ενισχυμένο διάλογο** για το θέμα, καθώς και βελτίωση των γνώσεων, προκειμένου οι εν λόγω καινοτομίες να αξιολογούνται με συμπεριληπτικό τρόπο, ο οποίος λαμβάνει επίσης υπόψη τις κοινωνικές, δεοντολογικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές και πολιτιστικές πτυχές της καινοτομίας στον τομέα των τροφίμων.

Τέλος, οι νέες κοινωνικές προσδοκίες για τα τρόφιμα διαμορφώνουν τη συμπεριφορά των καταναλωτών, ιδίως στα ζητήματα της καλής μεταχείρισης των ζώων και της καταγωγής των προϊόντων. Με κατάλληλη υποστήριξη, πρόκειται για κάτι που μπορεί να προσφέρει νέες ευκαιρίες για τους γεωργούς. Για να αντιμετωπίσει το ζήτημα, η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τους γεωργούς, την αλυσίδα τροφίμων και την κοινωνία των πολιτών και, σε αυτή τη βάση, θα **υποβάλει προτάσεις σχετικά με την αναθεώρηση της ισχύουσας νομοθεσίας για την καλή μεταχείριση των ζώων**, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσής της για σταδιακή κατάργηση των κλωβών. Η αναθεώρηση αυτή θα βασίζεται στα πλέον πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία και θα λαμβάνει υπόψη τον κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο στους γεωργούς και στην αγροδιατροφική αλυσίδα, παρέχοντας στήριξη και κατάλληλες μεταβατικές περιόδους και διαδρομές ανά είδος. Σε σχέση με αυτό, η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο στοχευμένης επισήμανσης στο πλαίσιο της **καλής μεταχείρισης των ζώων** για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προσδοκιών.

Ταυτόχρονα, η συνέχιση των προσπαθειών για τη μείωση της **απώλειας και της σπατάλης τροφίμων** αποτελεί βασική προτεραιότητα για τα επόμενα έτη. Η μείωση και η αποτίμηση της απώλειας και της σπατάλης τροφίμων όχι μόνο θα ωφελήσει τους πολίτες της ΕΕ, τους γεωργούς και όλους τους άλλους παράγοντες κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, αλλά και θα αυξήσει τη βιωσιμότητα του συστήματος

τροφίμων της ΕΕ, συμβάλλοντας στην αποδοτικότερη χρήση των πόρων και στην επισιτιστική ασφάλεια.

4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΥΝΟΪΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ: ΕΡΕΥΝΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ, ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η ψηφιοποίηση ως κινητήρια δύναμη για την περαιτέρω προώθηση της μετάβασης

Η ψηφιακή μετάβαση κινείται με πρωτοφανή ταχύτητα και μπορεί να συμβάλει στην ταχεία βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, της ανθεκτικότητας και της βιωσιμότητας. Οι προηγμένες ψηφιακές τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένης της **τεχνητής νοημοσύνης**, σε συνδυασμό με δεδομένα από το διαδίκτυο των πραγμάτων (ΔτΠ) και άλλες πηγές, μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά τις λειτουργίες, να προωθήσουν την καινοτομία και να επιφέρουν επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο παράγουμε τρόφιμα, φροντίζοντας το περιβάλλον, το κλίμα και τους ανθρώπους. Ωστόσο, στη γεωργία, καθώς και σε άλλα τμήματα του συστήματος τροφίμων, η υιοθέτηση ψηφιακών εργαλείων υστερεί. Το εκτιμώμενο υψηλό κόστος, η έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων και εμπιστοσύνης, η απουσία εξατομικευμένων λύσεων και τα ζητήματα συνδεσιμότητας συγκαταλέγονται στους κύριους λόγους για τους οποίους οι γεωργοί δεν αξιοποιούν πλήρως το κύμα ψηφιοποίησης.

Προτεραιότητα θα αποτελέσει η διασφάλιση της συνδεσιμότητας στις αγροτικές περιοχές, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές, με παράλληλη αξιοποίηση των ευκαιριών που παρέχουν οι λύσεις εναλλακτικής συνδεσιμότητας και η υπολογιστική παρυφών. Η επένδυση στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος, όπως η **διά βίου κατάρτιση σε ψηφιακές δεξιότητες και συμβουλές**, είναι επίσης καίριας σημασίας, όπως και η **ενθάρρυνση των δοκιμών και της αξιοποίησης**, μεταξύ άλλων και σε συλλογικό επίπεδο (π.χ. μέσω συνεταιρισμών). Τα **ψηφιακά συστήματα** πρέπει να ενοποιηθούν και να εναρμονιστούν περαιτέρω, τόσο για τη συλλογή δεδομένων από τους γεωργούς, από άλλους παράγοντες του συστήματος τροφίμων όσο και από τα συστήματα των κρατών μελών. Η Επιτροπή θα επιδιώξει την εφαρμογή της αρχής του **«συλλέγω μία φορά, χρησιμοποιώ πολλές»**, ώστε να μειωθεί ο φόρτος υποβολής εκθέσεων για τους γεωργούς οι οποίοι τελούν υπό εξέταση για υφιστάμενες, αλλά και ήδη εξελισσόμενες πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ, όπως είναι ο κοινός ευρωπαϊκός χώρος γεωργικών δεδομένων.

Για να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις, η **Επιτροπή θα δρομολογήσει μια ψηφιακή στρατηγική της ΕΕ για τη γεωργία**, ώστε να καταστεί δυνατή η μετάβαση σε έναν ψηφιακά συμβατό και μελλοντοστρεφή τομέα γεωργίας και τροφίμων, αποφεύγοντας παράλληλα τις πιθανές παγίδες³⁷.

Γνώση, Έρευνα και Καινοτομία ως καταλύτες αλλαγής

Η νέα γνώση και καινοτομία πρέπει να φτάσουν στους γεωργούς και σε άλλους παράγοντες του συστήματος τροφίμων ταχύτερα και σε ευρύτερη κλίμακα, με συγκεκριμένες δυνατότητες εφαρμογής καινοτόμων λύσεων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και επιτοπίως. Δεν ξεκινάμε από το μηδέν. Η αποστολή για το έδαφος

³⁷ Barabanova, Y. και Krzysztofowicz, M., [Digital Transition: Long-term Implications for EU Farmers and Rural Communities \(Ψηφιακή μετάβαση: μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για τους γεωργούς και τις αγροτικές κοινότητες της ΕΕ\)](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2023, doi:10.2760/286916, JRC134571.

του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» στηρίζει τους γεωργούς καθώς μεταβαίνουν σε βιώσιμες πρακτικές για το έδαφος, μέσω ενός συνδυασμού έρευνας και καινοτομίας και επιτόπιων δοκιμών και πειραματισμού, δραστηριότητες οι οποίες θα πρέπει να συνεχιστούν για την επίτευξη υγιούς εδάφους στην ΕΕ έως το 2050.

Η καινοτομία σημειώνει πρόοδο και θα πρέπει να αξιοποιείται. Για παράδειγμα, η δοκιμή ρυθμιστικών πρωτοβουλιών, νέων τεχνολογιών ή επιχειρηματικών μοντέλων σε **δοκιμαστήρια** (λ.χ. για ψηφιακά εργαλεία στη γεωργία) **πριν από την ανάπτυξή τους, καθώς και οι δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας** θα συμβάλουν στην άρση των φραγμών για περισσότερη καινοτομία, έτοιμη προς χρήση από τους γεωργούς.

Για να επιτευχθούν αποτελέσματα τα οποία είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των γεωργών, θα πρέπει να κλιμακωθεί η **συνδημιουργία** γνώσης και καινοτομίας σε τοπικές εγκαταστάσεις πειραματισμού επί των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, με γεωργούς, επιστήμονες, φορείς καινοτομίας και επιχειρήσεις, π.χ. σε «ζωντανά εργαστήρια».

Η ανάπτυξη μιας **νέας στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, της δασοκομίας και των αγροτικών περιοχών** θα είναι υψίστης σημασίας για την αποτελεσματική στόχευση των επενδύσεων, τη σύγκλιση μεταξύ των μελλοντικών προτεραιοτήτων και των επιστημονικών εξελίξεων, καθώς και την αξιοποίηση νέων ευκαιριών.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, η περαιτέρω ενίσχυση των υφιστάμενων συμπράξεων μεταξύ δημόσιων φορέων και των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας, καθώς και η εξέταση του ενδεχομένου νέων συμπράξεων θα είναι καίριας σημασίας προκειμένου να συγκεντρωθούν πόροι, ταλέντα και ερευνητικές υποδομές. Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση της συνεργασίας με τη Μόνιμη Επιτροπή Γεωργικής Έρευνας (SCAR) είναι καίριας σημασίας. Στην παγκόσμια σκηνή, **η ενίσχυση των διεθνών εταιρικών σχέσεων και της συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς** όπως ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), ο Παγκόσμιος Οργανισμός για την Υγεία των Ζώων (WOAH), η Συμβουλευτική Ομάδα για τη Διεθνή Γεωργική Έρευνα (CGIAR) και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) θα συμβάλει στην επίτευξη καινοτόμων λύσεων στις παγκόσμιες προκλήσεις και στην Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Οι καινοτομίες στη βελτίωση των φυτών, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης βιοτεχνολογικών μέσων, όπως οι νέες γονιδιωματικές τεχνικές (NGT), είναι καίριας σημασίας για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή ποικιλιών που εξοικονομούν πόρους, είναι θρεπτικές και υψηλής απόδοσης και, επομένως, συμβάλλουν στην επισιτιστική ασφάλεια και στην επισιτιστική αυτοδυναμία της ΕΕ. Από τις NGT μπορούν επίσης να προκύψουν μικροοργανισμοί με θετικό αντίκτυπο στη γεωργική παραγωγή, παραδείγματος χάριν μικροοργανισμοί που θα μειώνουν την ανάγκη για συνθετικά λιπάσματα.

Για να αξιοποιηθούν τα οφέλη αυτών των καινοτομιών, απαιτείται ένα ευνοϊκό κανονιστικό πλαίσιο στην ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζονται επίσης ισότιμοι όροι ανταγωνισμού με αυξανόμενο αριθμό τρίτων χωρών, οι οποίες βρίσκονται σε διαδικασία προσαρμογής της νομοθεσίας τους ή το έχουν ήδη πράξει. Επομένως, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ολοκληρωθεί η νομοθετική διαδικασία για την πρόταση της Επιτροπής για τις NGT και να εφαρμοστεί γρήγορα η νομοθεσία. Η Επιτροπή δεσμεύεται να συνεργαστεί στενά με το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με σκοπό την εξεύρεση ενός μακρόπνοου συμβιβασμού στο άμεσο μέλλον.

Ενίσχυση των συστημάτων γνώσης και καινοτομίας στη γεωργία και υποστήριξη της παροχής συμβουλών

Η νέα γνώση και καινοτομία που απορρέουν από τα ενωσιακά προγράμματα έρευνας και καινοτομίας πρέπει να είναι ευρέως προσβάσιμες και να χρησιμοποιούνται στην πράξη. Τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν ουσιαστικές προσπάθειες για την **ενίσχυση των συστημάτων γεωργικής γνώσης και καινοτομίας (AKIS)** και να αντιστοιχίσουν τους πόρους με το ευρύτερο φάσμα των αναγκών που αντιμετωπίζει ο τομέας, ιδίως για την καλύτερη στήριξη των γεωργών κατά τη μετάβασή τους στη βιωσιμότητα. Για τον σκοπό αυτό, η ΚΓΠ θα συνεχίσει να παρέχει ισχυρή στήριξη για την εφαρμογή των στρατηγικών AKIS με ακρογωνιαίο λίθο την Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας στον τομέα της γεωργίας (EIP-AGRI). Θα προωθήσει επίσης περαιτέρω δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου των **ανεξάρτητων και ικανών συμβούλων** και την ανάπτυξη **ελκυστικών προσφορών κατάρτισης** που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των γεωργών καθ' όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής και είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για την **εξεισώμενη ζήτηση δεξιοτήτων** της νέας γενιάς γεωργών και τις προοπτικές σταδιοδρομίας τους.

Η αντιμετώπιση των **ελλείψεων και των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων** στον γεωργικό τομέα με προορατικότητα και εξειδικευμένες επενδύσεις σε υψηλής ποιότητας κατάρτιση και παροχή συμβουλών θα είναι καίριας σημασίας για την προσέλκυση μιας νέας γενιάς ταλαντούχων επιχειρηματιών στον τομέα της γεωργίας, καθώς και για την οικοδόμηση ανταγωνιστικής, βιώσιμης και ανθεκτικής γεωργίας και συστήματος τροφίμων. Η επικείμενη **Ένωση Δεξιοτήτων** θα δώσει νέα ώθηση στην προσπάθεια μιας πιο στρατηγικής προσέγγισης για τη συμπεριληπτική διά βίου μάθηση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων στη γεωργία, καθώς και θα αξιοποιήσει στο έπακρο τα διαθέσιμα εργαλεία προκειμένου η γεωργία να ξαναγίνει μια ελκυστική και ανταποδοτική επιλογή σταδιοδρομίας.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τον προβληματισμό της Επιτροπής σχετικά με το μέλλον της γεωργίας και των τροφίμων στην Ευρώπη. Ο ευρωπαϊκός αγροδιατροφικός τομέας έχει πολλά πλεονεκτήματα και κατέχει ηγετική θέση όσον αφορά την υγεία, την ασφάλεια, την ποιότητα, τη βιωσιμότητα και την καινοτομία στην παραγωγή τροφίμων. Τα πλεονεκτήματα αυτά πρέπει να αξιοποιηθούν. Ωστόσο, στο τρέχον γεωπολιτικό πλαίσιο, η Ένωση πρέπει να **ενισχύσει την απάντησή της** στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γεωργοί, οι αλιείς, άλλοι αγροτικοί φορείς και ο αγροδιατροφικός τομέας, και να προετοιμαστεί για το μέλλον με **δυναμικότερα μέτρα πολιτικής υπέρ της στρατηγικής αυτονομίας και της επισιτιστικής αυτοδυναμίας μας**, επιδιώκοντας παράλληλα τους στόχους της για την προστασία της φύσης και την απανθρακοποίηση. Αυτά τα μέτρα πολιτικής συγκλίνουν γύρω από ένα **κοινό όραμα το οποίο θα πλαισιώνει το έργο της Επιτροπής για το σύνολο της θητείας της** σε όλους τους τομείς πολιτικής οι οποίοι έχουν αντίκτυπο στη γεωργία και στα τρόφιμα.

Η υλοποίηση του οράματος αυτού δεν μπορεί να βασίζεται μόνο στο ενωσιακό επίπεδο. Απαιτεί οι νέες γενιές γεωργών, οι παράγοντες του αγροδιατροφικού κλάδου, οι ενημερωμένοι καταναλωτές και οι αγροτικές κοινότητες να πάρουν τη σκυτάλη από τη σημερινή γενιά ως επιχειρηματίες, φρουροί της υπαίθρου και παράγοντες αλλαγής. Απαιτεί ενισχυμένο διάλογο σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, καθώς και με τους διεθνείς μας εταίρους.

Για τους παραπάνω λόγους, η παρούσα ανακοίνωση εγκαινιάζει αυτόν τον διάλογο για να εμπλουτίσει τους προβληματισμούς της Επιτροπής σχετικά με τη μελλοντική πορεία γύρω από τους τέσσερις τομείς προτεραιότητας και τους παράγοντες διευκόλυνσης τους. Πολλά από τα θέματα που περιέχονται σε αυτήν είναι ευαίσθητα και συχνά δεν βρίσκουν εύκολη συναίνεση στην κοινωνία, ιδίως σε πτυχές που σχετίζονται με τα τρόφιμα, την κτηνοτροφία και το μέλλον της ΚΓΠ. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δρομολογούνται περαιτέρω άξονες εργασίας για την επεξεργασία αυτών των βασικών ζητημάτων και την εξεύρεση λύσεων, σε στενή συνεργασία με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Η πείρα δείχνει ότι δεν μπορούν να εφαρμοστούν ενιαίες λύσεις σε έναν τόσο ποικιλόμορφο τομέα και στο πλαίσιο του στρατηγικού διαλόγου απαιτήθηκε μια μάλλον εδαφική και εξατομικευμένη απάντηση.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών, τους κοινωνικούς εταίρους και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμβάλουν ενεργά στην ανάπτυξη και στην υλοποίηση των πρωτοβουλιών της παρούσας ανακοίνωσης.